

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	261
Land:	Tyrkiet
Kilde:	Landinfo
Titel:	"Tyrkia - PKK og efterfølgerorganisationerne"
Udgivet:	1. marts 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	28. januar 2008

Notat

TYRKIA – PKK og etterfølgerorganisasjonene

Utarbeidet av: Jörg Lange

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon -
LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Rapportene er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2007

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 35 15 00
Fax: 23 35 15 01
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

INNHold

1. Innledning	4
2. Kort om kildesituasjonen	5
3. PKKs opprinnelse, leder og strategi.....	6
4. PKKs organisasjon og fremgangsmåte på 80- og 90-tallet.....	7
5. Straffeforfølgelse av PKK-aktivister i Tyrkia og amnestilover	11
5.1 Straffeforfølgelse av PKK-aktivister i Tyrkia	11
5.2 Amnestilover	15
6. PKK og etterfølgerorganisasjonene etter 1998	17
7. Fra KADEK til Kongra-Gel.....	19
8. Det ”nye PKK” – Koma Komalen Kurdistane.....	21
8.1 HPG-baser i Nord-Irak	23
8.2 PKK i Nord-irak	25
8.3 Rekruttering og utdanning av nye aktivister/geriljasoldater.....	27
8.4 Reaksjoner ovenfor personer som ønsker å forlate PKK.....	31
9. TAK – De kurdiske frihetsfalkene.....	35
10. Perspektiver	38
11. Vedlegg.....	40
11.1 Oversikt over PKK-organisasjoner og antatt PKK-vennlige organisasjoner.....	40
11.2 Utvalgte kilder/litteratur til fordypning	44

1. INNLEDNING

Notatet¹ gir en oversikt over Det kurdiske arbeiderpartiet, PKK, organisasjonens opprinnelse, politiske mål og fremgangsmåte. Videre gjøres det rede for hvordan PKKs tilhengere eller medlemmer blir straffeforfulgt i Tyrkia. Notatet avsluttes med en beskrivelse av PKKs etterfølgerorganisasjoner og deres aktuelle situasjon. I denne forbindelse gåes det særlig inn på problemstillinger som har betydning for behandling av asylsaker, bl.a. rekruttering av geriljasoldater og behandling av personer som ønsker å forlate PKK eller dens underorganisasjoner.

Notatet begrenser seg til forholdene i Tyrkia og i grenseområdene i Nord-Irak. PKKs omfattende nettverk i Vest-Europa, bestående av tallrike organisasjoner, individer og medier er ikke omtalt i dette notatet.

Notatet er i første rekke rettet mot brukerne i utlendingsforvaltningen. Derfor tas det først og fremst opp problemstillinger som har vist seg å være av betydning i behandling av asylsøknader/klagesaker relatert til PKK. Forhåpentligvis vil både ”Tyrkia-eksperter” og beslutningstakere uten inngående landkunnskap kunne dra nytte av notatet.

I løpet av de senere årene har PKK endret karakter betydelig og består i dag av mange til dels rivaliserende organisasjoner. Et felles trekk for disse organisasjonene (bl.a. KKK, ”Det nye PKK”, YDK, HPG m.m.) er lojalitet til kurdernes ”nasjonale leder”, Abdullah Öcalan. I omtalen av disse vil termen PKK også bli brukt som en fellesbetegnelse.

Notatets vedlegg inneholder en oversikt over en rekke organisasjoner hvorav de fleste – på én eller annen måte – er tilknyttet PKK.

Notatet inneholder ingen anbefalinger for hvordan asylsøknader fra personer med PKK-bakgrunn bør håndteres.

¹ Notatet er en oppdatering av Landinfos Informasjonsnotat om PKK fra mai 2005.

2. KORT OM KILDESITUASJONEN

Denne fremstillingen baserer seg utelukkende på offentlig tilgjengelige dokumenter, avisartikler og avhandlinger. Fremstillingen er på ingen måte uttømmende og til ev. fordypning vises det til litteraturlisten i vedlegget.

Mye av informasjonen som publiseres om PKK og konflikten i Sørøst-Tyrkia har en politisk motivert vinkling og kan vanskelig anses som balansert. Dette gjelder kurdiske nettsider og nyhetsbyråer på den ene siden og uttalelser fra tyrkiske myndigheter på den andre siden. Også fremstillingen i tyrkiske media har ofte en spesiell vinkling og har en tendens til å forsvare den offisielle tyrkiske politikken. Likevel er mye av **faktainformasjonen** i denne fremstillingen hentet fra de store og stort sett seriøse tyrkiske avisene Milliyet, Zaman, Radikal og til dels Hürriyet. Disse avisene baserer seg vanligvis ikke bare på offisielle uttalelser, men siterer også andre kilder, bl.a. PKK selv. Dessuten har de store tyrkiske avisene ofte meget god tilgang til informasjon som er vanskelig å finne andre steder. En del informasjon er også hentet fra Firat-agency, et kurdisk nyhetsbyrå som ofte publiserer artikler som gjenspeiler den offisielle PKK-holdningen og Özgür Politika (en PKK-vennlig internettavis).

Ingen fremstilling av en såpass kontroversiell problemstilling kan være helt balansert og ”riktig”. Likevel håper jeg at dette dokumentet kan bidra til å bedre kunnskapen om og forståelsen for de meget komplekse problemene rundt PKK og organisasjonene som er knyttet til den.

3. PKKS OPPRINNELSE, LEDER OG STRATEGI

PKK (*Partiya Karkeren Kurdistan* – Det kurdiske arbeiderpartiet) har sin opprinnelse i den marxist-leninistiske studentbevegelsen i Ankara i 1970-årene. Formelt ble organisasjonen opprettet den 27. november 1978 i landsbyene Fis i Diyarbakir-provinsen i Sørøst-Tyrkia. Lederen var Abdullah Öcalan (med kallenavn Apo).²

Öcalan ble født i 1948 i provinsen Şanlı-Urfa i Sørøst-Tyrkia. Etter å ha gjennomført den videregående skolen i Gaziantep studerte han statsvitenskap i Ankara. I 1973 dannet han en maoistisk gruppe som besto av kurdiske og tyrkiske aktivister hvis politiske mål var en sosialistisk revolusjon i Tyrkia. I 1974 var Öcalan med på å opprette organisasjonen *Kürdistan Devrimcileri* (Kurdistan-Revolusjonære) som hadde som mål å bekjempe den tyrkiske ”kolonimakten” i Sørøst-Tyrkia. Organisasjonen *Kürdistan Devrimcileri* var utgangspunktet for PKK som ble opprettet fire år senere av Öcalan og flere av hans tilhengere.³

PKKs mål var å frigjøre de kurdiske områdene fra tyrkisk ”okkupasjon”. Deretter skulle de føydale strukturene avskaffes og det skulle opprettes et proletarisk diktatur i en uavhengig kurdisk stat i det sørøstlige Tyrkia og i de kurdiske områdene i Irak og Iran. Det politiske programmet var inspirert av andre revolusjonære organisasjoner i både Tyrkia og andre land.⁴

Ifølge PKKs strategi skulle frigjøringskampen bestå av tre faser:

- Strategisk forsvar mot den tyrkiske okkupasjonen (til 1995). Dette skulle iverksettes med hva partiet selv kalte revolusjonær terror.
- I den andre fasen (1995 - 2000) skulle det opprettes ”befridde soner”.
- Etter 2000 skulle det innledes et generelt folkeopprør i de kurdiske områdene.

Helt fra begynnelsen betraktet PKKs ledelse bruk av voldelige metoder som legitimt, og i løpet av 80- og 90-tallet ble det gjennomført tallrike terroraksjoner mot sivile mål (se nedenfor).

² Aschehoug og Gyldendals Store Norske Leksikon

³ Aschehoug og Gyldendals Store Norske Leksikon

⁴ I Tyrkia samarbeidet PKK i perioder med Dev-Sol, TKP/ML og TIKKO. I utlandet hadde man kontakter med bl.a. PLO.

4. PKKS ORGANISASJON OG FREMGANGSMÅTE PÅ 80- OG 90-TALLET

Öcalan etablerte seg tidlig som PKKs suverene leder. Hans lederstil var svært autoritær og all intern opposisjon mot ham ble slått ned med brutale metoder. Flere av dem som var med på å opprette PKK, ble enten likvidert eller måtte flykte for å unngå hevnaksjoner.⁵

Ifølge Öcalan bestod hans organisasjon av tre strukturer: PKK (marxistisk kaderparti/sentralkomité), ERNK (med tallrike underorganisasjoner⁶) og ARGK:

ERNK (*Eniya Rizgariye Netawa Kurdistan* – Kurdistans nasjonale frihetsfront) ble opprettet 21. mars 1985 og skulle fungere som PKKs propagandaorganisasjon. Frem til slutten av 80-tallet gjennomførte også ulike ERNK-enheter geriljaaksjoner mot tyrkiske mål, særlig i byene. Senere var ERNK først og fremst aktiv i de kurdiske eksilmiljøene i Vest-Europa. ERNK hadde en egen avis som het *Berxwedan* (motstand).

ARGK (*Ares-e Rizgariya Gele Kurdistan* – Det kurdiske folks frihetsarmé) ble opprettet 30. oktober 1986. Öcalan betegnet ARGKs medlemmene som yrkessoldater. ARGKs medlemmer ble utdannet i PKKs leire (mest kjent er *Mahsum-Korkmaz-Akademiet* i Bekaa-dalen i Libanon) og hadde grønne uniformer. Utdanningen varte i mellom én og fire måneder.

Under ledelsen (generalstaben) fantes det fire organisasjonsledd: *Tugay* (tilsvarer en bataljon) – *bölük* (tilsvarer et kompani) – *takim* (tilsvarer en pelotong) og *manga* (gruppe). *Manga*-enhetene bestod av maks. 40 menn (og kvinner) og var vanligvis utstyrt med Kalasjnikov eller M-16 geværer og med halvautomatiske pistoler med 9 mm kaliber. Enkelte enheter disponerte også rakettkastere og panserbrytende våpen. Aksjonene ble vanligvis gjennomført i mørket.

⁵ Blant de mest kjente er Cetin Güngör, tidligere medlem i PKKs sentralkomitee (likvidert i 1985 i Stockholm), Hüseyin Yildirim (tidligere sjef for ERNK i Europa), Mehmet Şener og Selim Çürükkaya (begge to tidligere medlemmer i PKKs sentralkomitee) og PKKs tidligere ”europasjef”, Kani Yılmaz, som ble drept i Nord-Irak i februar 2006.

⁶ En kort oversikt over de viktigste/mest kjente underorganisasjoner er i vedlegget.

På en konferanse i mars 1984 annonserte PKK at partiet ville trappe opp kampen mot tyrkiske myndigheter, og at alle økonomiske, politiske, militære, kulturelle og sosiale organer – og personer som var tilknyttet dem – var legitime mål for PKKs virksomhet.

Den væpnede kampen mellom PKK og den tyrkiske stat begynte for alvor i august 1984 da PKK innledet sitt første store militære angrep fra irakisk territorium. To tyrkiske byer (Eruh i Siirt-provinsen og Şemdinli i Hakkari-provinsen) ble angrepet og flere personer ble drept eller såret. Denne dagen (15. august) ble senere betegnet som *Büyük Taaruz* (dagen for det store angrepet) og har en nesten mytisk betydning for PKK.

Tyrkiske myndigheter svarte med en massiv og brutal militær motoffensiv for å slå ned opprøret. Flere tusen kurdiske landsbyer ble brent ned og/eller tvangsevakuert av tyrkiske sikkerhetsstyrker, det forekom vilkårlige arrestasjoner og omfattende, meget alvorlige brudd på menneskerettighetene. I forbindelse med økt PKK-aktivitet opprettet tyrkiske myndigheter et landsbyvaktssystem hvor lokale kurdiske stammer og individer ble rekruttert for å bekjempe PKK.⁷ Den 10. juli 1987 ble det erklært unntakstilstand som frem til slutten av nittitallet omfattet nesten alle provinser i de sørøstlige delene av landet.⁸

Mesteparten av kampene i årene som fulgte, ble ført på landsbygda (til dels også i Nord-Irak). I tillegg til kampen mot politi- og sikkerhetsstyrker (særlig landsbyvaktene) iverksatte PKK en rekke terrorhandlinger mot sivilbefolkningen i Sørøst-Tyrkia, massakrer, rasering av landsbyer, ildpåsettelse, kidnappinger og utpressing (ofte i rekrutteringsøyemed) og angrep på sivile statsansatte, journalister og turister. Den mest utsatte sivile gruppen var lærere fordi de underviser på tyrkisk ("okkupantspråket"). Skoler ble brent ned og mange lærere ble likvidert. Målet var å skremme dem bort fra de kurdiske områdene, noe de lyktes med i et visst omfang.⁹

Noen eksempler på PKKs/ARGKs aksjoner¹⁰:

- 20. juni 1987: 30 mennesker ble drept i et PKK-angrep på Pinarcik i Mardin, blant ofrene var åtte kvinner og 16 barn.
- 11. juli 1987: Angrep på to landsbyer i Mardin-provinsen. 30 mennesker ble drept.

⁷ Se eget notat om Landsbyvaktssystemet i Landdatabasen.

⁸ Unntakstilstanden (*Olagan Üstü Hal* – OHAL) ble formelt erklært i åtte provinser: Bingöl, Diyarbakir, Elazig, Hakkari, Mardin, Siirt, Tunceli og Van. Senere ble også Batman omfattet. Tre provinser (Mus, Bitlis og Adiyaman) ble erklært som "grenseprovinser" (*Mücadir II*) og tre ytterligere provinser (Urfa, Erzurum og Agri) ble erklært som "sensitive" provinser. Alle disse provinsene ble rammet av harde kamper, terroraksjoner og overgrep mot sivile.

⁹ Ifølge Stein ble ca. 240 000 skoleelever rammet av denne nedbrenningen av skoler (Stein, S. 76 f.).

¹⁰ Jfr. Stein, S.28 f.

- August 1987: 25 mennesker ble drept under et PKK-angrep i Hakkari-provinsen.

Det var et bevisst mål for PKK/ARGK å ramme *familiene* til landsbyvaktene for å skremme dem bort fra tjenesten. Overgrepene var ekstremt brutale.

I 1990 sa PKK-lederen Öcalan at det var feil å angripe sivile mål, men kort tid etter denne uttalelsen fortsatte ARGK terrorvirksomheten. I perioder var PKK også i stand til å gjennomføre bombeattentater og andre voldshandlinger i det vestlige Tyrkia, særlig i turistområder og byer som Istanbul og Antalya:

Noen få eksempler:¹¹

- I juni 1993 bombet organisasjonen turistmål i Antalya med haglebomber. Senere ble det gjennomført liknende angrep på sivile mål i Kuşadası og Istanbul.
- I januar 1994 utførte organisasjonen et bombeangrep på en jernbanestasjon i Istanbul.
- I februar samme år eksploderte tidsinnstilte bomber på fire busser (tre personer ble drept).
- I mars 1994 eksploderte en bombe i basaren i Istanbul, kort tid etter eksploderte en annen bombe ved Hagia Sofia.

Alle disse aksjonene var rettet mot sivile, noe som førte til at både Tyrkia og de fleste europeiske regjeringer karakteriserte aksjonene som terrorvirksomhet. Flere av de nevnte angrepene skjedde etter at Öcalan hadde erklært våpenhvile.¹²

¹¹ Jfr. Stein S. 177 f.

¹² PKK erklærte flere ensidige våpenhviler, bl.a. 1993, 1995 og 1998, uten at disse medførte en slutt på kampene. Det hører med til bildet at tyrkiske myndigheter aldri respekterte PKKs tilbud om våpenhvile. Tyrkia har heller aldri forhandlet med PKK.

PKK skal ha finansiert sin virksomhet ved hjelp av økonomiske bidrag fra kurdere i eksil og fra organisert kriminalitet som omfattet smugling av våpen og narkotika, hvitvasking av penger og ulike typer pengeutpressing. I denne forbindelse var særlig ERNK-Europa aktiv. Frem til 1998 skal også Syria, Irak og Iran ha vært betydelige bidragsytere til PKKs virksomhet. Terrorvirksomheten og annen ulovlig aktivitet i både Tyrkia og Europa førte til at PKK i 1993 ble forbudt i Frankrike og Tyskland. Aktivitet for organisasjonen kan etter tysk lov straffes med flere års fengsel. PKK står også på EUs¹³ og det amerikanske utenriksdepartementets liste over terrororganisasjoner.¹⁴

¹³ EUs liste over terrororganisasjoner ble senest revidert 17.10.2005 (<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/staging/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005D0722:EN:HTML>).

¹⁴ I motsetning til de fleste europeiske land og til tidligere praksis har Norge varslet at den ikke lenger vil basere seg på EUs liste, men kun forholde seg til FNs liste over terrororganisasjoner. Ifølge norsk UD er årsaken at "... en fortsatt oppslutning om EUs liste vil kunne vanskeliggjøre Norges rolle som nøytral tilerettelegger i ulike fredsprosesser..." Pressemeldingen fra UD inneholder ingen holdepunkter for at norske myndigheter ev. har revurdert synet på organisasjonene som er oppført på EUs liste: "Ingen er i tvil om Norges klare holdning mot alle former for terrorisme. Beslutningen medfører ingen endring i Norges øvrige samarbeid med EU vedrørende tiltak mot terrorisme." <http://odin.dep.no/ud/norsk/aktuelt/pressesenter/presse/032171-070679/dok-bn.html>

5. STRAFFEFORFØLGELSE AV PKK-AKTIVISTER I TYRKIA OG AMNESTILOVER

5.1 STRAFFEFORFØLGELSE AV PKK-AKTIVISTER I TYRKIA

PKK har aldri vært lovlig i Tyrkia og organisasjonens tilhengere ble arrestert og straffeforfulgt av tyrkiske myndigheter allerede før militærkuppet i september 1980. Etter kuppet ble det gjennomført fire masserettssaker mot PKK-medlemmer hvor i alt 1790 personer ble dømt for PKK-virksomhet.¹⁵ På åttitallet var de aller fleste politiske fanger i Tyrkia utsatt for ekstreme og umenneskelige fengselsforhold. Bruk av tortur var utbredt og systematisk. Ledende PKK-medlemmer protesterte mot dette med sultestreik eller de tok livet av seg.¹⁶ Abdullah Öcalan derimot klarte å flykte fra Tyrkia før kuppet og ledet senere den væpnede kampen fra utlandet, fremfor alt fra Syria og fra den syriskkontrollerte Bekaa-dalen i Libanon.

Frem til juni 2005 ble medlemskap i PKK eller én av partiets underorganisasjoner straffet i henhold til straffelovens § 125 (separatisme). Paragrafen medførte fengsel på livstid.¹⁷ Dersom forutsetningene for anvendelse av paragraf 125 ikke var til stede (dvs. dersom det ikke fantes bevis for separatistiske *handlinger*), kom oftest straffelovens paragraf 168 (medlemskap i eller opprettelse av en kriminell organisasjon) til anvendelse. I tyrkisk rettspraksis var bevisterskelen for denne paragrafen lav, bare det å uttrykke sympati for PKK (ved å dele ut løpesedler eller å holde en tale under en demonstrasjon) har tidligere ført til tiltale i henhold til straffelovens paragraf 168¹⁸, som har en strafferamme på hhv. minimum 15 år (første ledd: opprettelse av en ulovlig organisasjon) og 10 – 15 år (annet ledd: medlemskap).

¹⁵ Hovedmålet med masserettssakene var likevel ikke kurdisk separatisme, men venstreradikale grupperinger. Av de 19 978 tiltalte var 15 500 tiltalt for medlemskap i TKP, THKO eller andre venstreradikale grupperinger.

¹⁶ I 1992 døde bl.a. Mehmet Hayri Durmus, Kemal Pir, Akif Yılmaz, Ali Cicek og Mazlum Doğan i fengselet i Diyarbakir (Cürükkaya, S. 39 f.).

¹⁷ Frem til 2002 medførte paragrafen dødsstraff. Dødsstraffen ble imidlertid ikke brukt etter 1984 og avskaffet i 2002 (fredstid). I 2004 undertegnet Tyrkia den aktuelle protokollen i EMK slik at dødsstraff er fullstendig avskaffet i Tyrkia.

¹⁸ Det mest kjente eksemplet for anvendelsen av straffelovens § 168 er tiltalen mot Leyla Zana, Hatip Dicle, Selim Sadak og Orhan Doğan som i 1994 ble dømt til 15 års fengsel i henhold til § 168, annet ledd.

I forbindelse med de nevnte paragrafene har tidligere også antiterrorlovens¹⁹ § 5 kommet til anvendelse. Dette kunne føre til en økning av strafferammen med 50 prosent. Det samme prinsippet gjaldt for straffelovens § 169²⁰ (bistand til en ulovlig organisasjon) som kom til anvendelse dersom det ikke fantes bevis for medlemskap i en slik organisasjon. Et typisk eksempel på en slik handling var å forsyne PKK-geriljaen med mat.

I henhold til straffelovens § 4 første og annet ledd kom de nevnte bestemmelsene (§§ 125, 168 og 169) også til anvendelse dersom den straffbare handlingen hadde blitt begått i **utlandet**. Det samme har forekommet i forbindelse med bruk av antiterrorlovens § 8 som straffer skriftlig eller muntlig propaganda for PKK (strafferamme 1 – 3 år).

Etter at den **nye tyrkiske straffeloven**²¹ trådte i kraft, straffes separatismeforbrytelser²² i henhold til § 302. Strafferammen er ”skjerpet fengsel”²³ på livstid. Formuleringen av denne paragrafen var svært omstridt og ble endret flere ganger under lovgivningsprosessen. Bevisterskelen slik den var formulert i den opprinnelige versjonen av loven var strengere enn den gamle separatismeparagrafen: Kun handlinger som ”**var egnet**” til å løsrive deler av landet eller å ødelegge statens integritet skulle straffes. Denne innskrenkningen ble imidlertid tatt ut av loven før den trådte i kraft. Dermed er bevisterskelen antakeligvis den samme som før strafferettsreformen.

Paragrafens andre avsnitt inneholder en bestemmelse som ikke fantes i den gamle straffeloven. Denne bestemmelsen **kan** føre til økt straff for PKK-aktivister. Før ikrafttredelsen av den nye straffeloven kunne man i utgangspunktet kun domfelles for den mest alvorlige straffbare handlingen, for eksempel med hjemmel i § 125 (separatisme), men ikke **samtidig** for å ha vært medlem i en ulovlig organisasjon (jf. den gamle straffelovens § 168). Dette er nå endret og en person som domfelles for separatisme (nå med hjemmel i § 302) **kan i tillegg straffes for andre straffbare handlinger som er begått i forbindelse med hovedhandlingen**.

¹⁹ Antiterrorloven trådte i kraft i 1991.

²⁰ I den nye straffeloven som trådte i kraft 1. juni 2005 er § 169 kombinert med § 168. Det vises til Landinfo-notat ”Oversikt over utvalgte bestemmelser i den nye straffeloven” hvor det gjøres rede for noen relevante nye bestemmelser. Notatet er lagt inn i Landdatabasen.

²¹ Det vises til nevnte Landinfo-Notat ”Oversikt over utvalgte bestemmelser i den nye straffeloven”.

²² Separatisme faller nå inn under straffelovens andre bok, tredje kapitel, fjerde avsnitt ”Forbrytelser mot statens sikkerhet” (*Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar*).

²³ For utdypende informasjon om vilkår for skjerpet fengselsstraff vises det til Landinfo-notat ”Betydning av begrepet skjerpet fengselsstraff (heavy imprisonment) i forbindelse med fengselsforholdene i Tyrkia. Bestemmelser vedr. isolasjon av fanger”. Notatet er lagt inn i Landdatabasen.

Den gamle § 168 er i den nye straffeloven erstattet med § 314. Den nye paragrafen bruker ikke kategorien ”høytstående funksjon”, men skiller kun mellom ledere og grunnleggere på den ene siden, og medlemmer på den andre. Strafferammen er lavere enn i den gamle loven; opprettelse og ledelse av en væpnet organisasjon straffes nå med 10 til 15 års fengsel, medlemskap med 5 til 10 års fengsel. Den nye § 314 er imidlertid mindre presis i sin beskrivelse av hva som er en straffbar handling i lovens forstand. Domstolene er dermed friere i sin skjønnsutøvelse enn før, noe som også **kan** føre til en strengere forståelse av straffebestemmelsen.

Det foreligger ikke noen systematisk analyse eller statistikk på domstolspraksis i forhold til personer som er eller har vært tiltalt for å være medlem eller for å ha støttet PKK. Den siste oppdateringen på hjemmesiden til justisdepartementet er en oversikt over domstolsavgisler i 2005²⁴, men denne statistikken gir ikke noen holdepunkter for å si noe om domstolspraksis i forhold til straffesaker som føres i henhold til den nye straffeloven.²⁵ Dessuten inneholder justisdepartementets statistikk kun opplysninger om antallet domfellelser eller frifinnelser, men ikke om strafferammene. Det finnes heller ikke noen systematisk informasjon om andre spørsmål av betydning, som for eksempel bevisvurderingen i de aktuelle sakene.

Denne fremstillingen kan altså ikke gå inn på spørsmålet om eller hvordan domstolspraksis i forhold til PKK-straffesaker har endret seg etter at den nye straffeloven trådte i kraft. Det er imidlertid usannsynlig at domstolene vil legge seg på en helt ny praksis i slike saker. I en av de første PKK-sakene som ble ført i henhold til den nye straffeloven, ble dommen avsagt i begynnelsen av februar 2006. Straffedomstolen (*Ağır Ceza Mahkemesi*) i Diyarbakır dømte den 76 år gamle Türkiye İldem for å ha bistått PKK (i henhold til straffelovens § 314 annet ledd). Tiltalte ble dømt til fengsel i seks år og tre måneder. Dermed er dommen på den nedre delen av strafferammen (i den nye loven 5 – 10 år)²⁶, noe som også var vanlig domstolspraksis i liknende saker før straffelovsreformen. Også i den senere tiden har man sett en rekke straffesaker hvor den endelige dommen var i nærheten av den nedre delen av strafferammen.²⁷

²⁴ <http://www.adalet.gov.tr/>

²⁵ Grunnen til det er at statistikken kun inneholder **rettskraftige** dommer. Tatt i betraktning at saksbehandlingstiden for straffesaker (fra tiltale til en rettskraftig dom) er forholdsvis lang, er det imidlertid usannsynlig at noen ble rettskraftig dømt for brudd på de aktuelle paragrafene før 2006.

²⁶ Opplysningene er tatt fra Human Rights Foundation of Turkey. Documentation Center. Human Rights yesterday and today. 10. February 2006.

²⁷ Ett eksempel: I september 2006 dømte straffedomstolen for alvorlige straffesaker i Diyarbakır (4. Ağır Ceza Mahkemesi) en journalist til seks år og tre måneder fengsel iht. straffelovens §§ 314 og 220. (Firat News, 28.9.2006, *DİHA muhabiri Birol Duru'ya 6 yıl 3 ay hapis cezası*).

Et annet interessant spørsmål knytter seg til anvendelsen av den nye § 221, annet ledd, en bestemmelse som åpner for strafferabatt eller utsettelse dersom det ikke foreligger tilstrekkelig bevis og forutsatt at tiltalte samarbeider med myndighetene. Her falt en interessant dom i straffedomstolen (*Ağır Ceza Mahkemesi Yargıtay*) i Diyarbakir allerede i desember 2005. Domstolen opphevet en dom mot en person som tidligere var blitt dømt for delaktighet i PKK-aksjoner. I begrunnelsen viste domstolen til den nye straffelovens § 221 annet ledd.²⁸ Den aktuelle domstolen i Diyarbakir, som nå må behandle saken på nytt, ble pålagt å revurdere straffeutmålingen.²⁹

I den senere tiden synes domstolene å ha fulgt denne linjen videre. I en rekke tilfeller har bestemmelsen blitt brukt for redusere straffeutmålingen for PKK-aktivister.³⁰

Dette gjelder vel og merke kun personer som samarbeider med myndighetene og som bidrar til å forhindre terroraksjoner. Dersom tiltalte ikke samarbeider, er domstolene fortsatt innstilt på å idømme forholdsvis strenge straffer. For eksempel ble 18 medlemmer av organisasjonen "Levende skjold" (*canlı kalkanlar*) i november 2006 idømt to år og seks måneder fengsel for å ha støttet en illegal organisasjon. De tiltalte ble arrestert mens de var på vei til et område hvor det foregikk kamphandlinger mellom sikkerhetsstyrkene og PKK. De hevdet selv i avhør at de hadde til hensikt å fungere som levende skjold for å forhindre en væpnet konfrontasjon.³¹

Et viktig spørsmål i mange PKK-straffesaker har vært på hvilke vilkår en person kan dømmes for **medlemskap** i en terrororganisasjon (straffelovens 314 annet ledd). Her kom det en prinsippavgjørelse fra appelldomstolen i Ankara i desember 2006 som kan ha stor betydning for bevisvurderingen i liknende saker. Saken gjaldt tre studenter som ble dømt til syv år og seks måneders fengsel for medlemskap i PKK. Studentene hadde oppsøkt privatpersoner i sine hjem og uttalt seg positivt om Abdullah Öcalan. Appelldomstolen kom frem til at en slik handling ikke er tilstrekkelig bevis for medlemskap i organisasjonen, men åpnet for at tiltalte kunne straffes i henhold til den nye antiterrorloven. I den aktuelle saken ville strafferammen ha vært på mellom ett og tre år.³²

²⁸ Radikal, 7. 12.2005: *Suçta Karışmayan PKK'lıya tahliye*

²⁹ Av artikkelen i avisen Radikal går det for øvrig frem at det var flere "slike domstolsavgisler de siste ukene", uten å gi nærmere informasjon om disse sakene.

³⁰ To eksempler: I slutten av september 2006 ble tre PKK-aktivister, som ble utlevert fra Nord-Irak til Tyrkia, løslatt av straffedomstolen i Diyarbakir etter to måneder under henvisning til straffelovens § 221 annet ledd. (Hürriyet, 2.10.2006: *Pisman olan 3 PKK'lı 2 ayda özgür kaldı*). I slutten av oktober ble et 19 år gammelt PKK-medlem, som hadde overgitt seg til myndighetene i mai 2006, løslatt under henvisning til § 221 annet ledd. Han hadde levert relevant informasjon som bidro til å forhindre PKK-aksjoner. Milliyet, 29.10.06: *PKK'yi deşifre etti, serbest bırakıldı*.

³¹ Hürriyet 23.11.2006: *18 canlı kalkan'a 2,5ar yıl hapis*

³² Radikal 19.12.2006 (sitert etter Tuerkeiforum <http://www.tuerkeiforum.net/>)

Allerede ett år før ikrafttreddelsen av den nye straffeloven ble statssikkerhetsdomstolene (DGM – *Devlet Güvenlik Mahkemeleri*), som til da behandlet alle rettssaker i forbindelse med PKK-virksomhet, lagt ned. Etter sommeren 2004 har alle PKK-rettsaker blitt ført for ordinære domstoler.³³

5.2 AMNESTILOVER

Etter pågripelsen av PKK-lederen Abdullah Öcalan (se nedenfor) ble det vedtatt i alt **tre tidsbegrensede amnestilover** (august 1999, desember 2000 og august 2003).³⁴ Den første³⁵ av disse lovene ble vedtatt 26. august 1999. Loven hadde til hensikt å svekke PKK ved å gi amnesti/reduisert straff til PKK-medlemmer **som ikke hadde deltatt aktivt i kamphandlinger**. Organisasjonens ledere ble ikke omfattet av amnestiet. Dermed var kravene for å kunne nyte godt av loven meget strenge og kun få personer hadde anledning/vilje til å benytte seg av lovens muligheter.³⁶ I henhold til denne loven ("kronvitnelov" er en mer treffende betegnelse enn "amnestilov") kunne personer som var dømt til døden, få redusert straffen til minimum ni år. Personer som var dømt til livstid, kunne få redusert straffen til minimum seks års fengsel. For å kunne nyte godt av loven måtte en gi relevant informasjon om PKK til myndighetene. Loven var tidsbegrenset og gjaldt ikke etter 31. august 2000.³⁷

³³ For mer detaljert informasjon om straffeforfølgelse av PKK-relaterte forbrytelser, vises det til Landinfo-notat "Oversikt over utvalgte bestemmelser i den nye straffeloven".

³⁴ Mer utdypende informasjon om amnestilovene finnes i rapporten fra Home Office, Country Information & Policy Unit, April 2004, punktene 5.58 - 5.77 (er lagt inn i Landdatabasens arkiv).

³⁵ Lov nr. 4450 (i den engelskspråklige litteraturen omtales loven som "*Repentance Law*").

³⁶ I det tyrkiske justisdepartementets embetsverk ble loven sett på som "mislykket", jf. min samtale med den tidligere statssekretæren i justisdepartementet, Seref Ünal i oktober 2004.

³⁷ Jfr. Home Office, Country Information & Policy Unit, April 2004, punkt 5.58.

Den andre amnestiloven³⁸ ble vedtatt 21. desember 2000. Loven var ikke utelukkende rettet mot PKK-medlemmer, men åpnet for en generell strafferabatt på ti år for en rekke forbrytelser. Loven omfattet kun forbrytelser som var begått **før 23. april 1999**. Personer som var dømt til en straff på under ti år, skulle løslates. Løslatte personer som begikk straffbare handlinger i treårsperioden som etterfulgte løslatelsen, skulle sone resten av straffen. Mens forbrytelser i henhold til straffelovens §§ 169 (støtte til en ulovlig organisasjon) og 312, annet ledd (oppvigleri) ble omfattet av amnestiet, var straffbare handlinger i henhold til antiterrorloven utelatt. Mange andre bestemmelser (bl.a. §§ 125 – 157 og 168) i straffeloven og flere bestemmelser i militærstraffeloven ble heller ikke omfattet av amnestiet. Personer som ønsket å benytte seg av loven, måtte sende skriftlig søknad innen 21. mai 2002.³⁹ Ifølge det tyrkiske justisdepartementet profiterte i alt 383 000 personer på amnestiet (de fleste fikk strafferabatt eller utsatt straffeforfølgelse); 40 518 personer ble løslatt med hjemmel i denne loven.⁴⁰

Den tredje amnestiloven⁴¹ trådte i kraft 6. august 2003. I likhet med den første amnestiloven skulle PKK-medlemmer motiveres til å overgi seg til tyrkiske myndigheter. Dette gjaldt særlig aktivister som oppholdt seg i Nord-Irak, men loven var også rettet mot tilhengere/medlemmer av venstreradikale organisasjoner. Forutsetningen var at vedkommende måtte gi informasjon om den aktuelle ulovlige organisasjonen til tyrkiske myndigheter. I henhold til loven kunne bare personer som ikke hadde deltatt aktivt i terrorhandlinger benytte seg av amnestiet. Ledere var ikke omfattet av loven. Amnestiet var tidsbegrenset og varte frem til 6. februar 2004.⁴²

Kun 2 067 personer søkte om å benytte seg av det tredje amnestiet, de fleste av dem satt allerede i fengsel på dette tidspunkt. Kun 524 av dem ble løslatt, og ca. 200 personer overga seg til myndighetene.⁴³ Ifølge Şeref Ünal, daværende statssekretær i Justisdepartementet, har dermed verken den første eller den tredje amnestiloven nådd målet, som bestod i å svekke og undergrave PKKs strukturer.⁴⁴

³⁸ Lov nr. 4616

³⁹ I henhold til endringsloven nr. 4758 til amnestiloven.

⁴⁰ Jfr. Milliyet, 27.5.2002.

⁴¹ Den tredje loven (lov nr. 4959) ble vedtatt 5. august 2003 og er i den engelskspråklige litteraturen omtalt som "*Win back for society law*".

⁴² Home Office, Country Information & Policy Unit, April 2004, punkt 5.67.

⁴³ European Commission, Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession 2003. (5. November 2003).

⁴⁴ Uttalelsene kom under en samtale som jeg hadde med Ünal i oktober 2004.

6. PKK OG ETTERFØLGERORGANISASJONENE ETTER 1998

Etter at Syria i nesten 20 år hadde støttet PKK og gitt organisasjonen lov til å ha utdanningsleire på syrisk jord, truet Tyrkia i 1998 med krig og gjorde det klart for Syria at man ville aksjonere dersom landet ikke stoppet støtten til PKK. Samtidig krevde Tyrkia å få Abdullah Öcalan utlevert. Syria ga etter for presset, Öcalan ble utvist og PKKs hovedkvarter stengt. Öcalan flyktet til Hellas, derfra videre til Russland, Italia og sist til Kenya.

I 1999 ble Abdullah Öcalan kidnappet i Nairobi av tyrkiske agenter og har siden sittet i fengsel på fangeøya Imrali. Han ble stilt for sikkerhetsdomstolen i Istanbul og anklaget for å ha ledet en 15 års væpnet kamp som kostet mer enn 30 000 mennesker livet. I juni 1999 ble han dømt til døden for separatisme. Dommen ble anket og Høyesterett opprettholdt dommen i november 1999. Etter loven måtte imidlertid alle dødsdommer i Tyrkia godkjennes av parlamentet og undertegnes av presidenten før fullbyrdelse. Dette skjedde ikke, tyrkiske myndigheters endelige beslutning vedrørende dødsdommen ble stilt i bero inntil Öcalans klage til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) var ferdig behandlet. Etter at en omfattende politisk reformpakke ble vedtatt av parlamentet i august 2002, som blant annet innebar avskaffelse av dødsstraff i fredstid, ble dødsdommen mot Öcalan omgjort til en livstidsdom.

Under rettssaken tilbød Abdullah Öcalan å gi PKK ordre om å stanse volden mot at han ikke ble dømt til døden. Etter dødsdommen tok han likevel offentlig avstand fra bruken av vold, og i september 1999 erklærte PKK ensidig våpenhvile (som ble ignorert av tyrkiske myndigheter). Under det syvende landsmøte i januar 2000 vedtok PKK en såkalt fredsstrategi, som skulle føre til aksept for kurdisk identitet og kulturell autonomi i Tyrkia. Målet skulle nåes uten bruk av vold. For å synliggjøre PKKs nye karakter fikk organisasjonen et nytt partisymbol og en rekke underorganisasjoner ble formelt oppløst. Den tidligere propagandaorganisasjonen ERNK ble overført til YDK (*Yekîtiya Demokratîk a Gelê Kurd* – Den Kurdisk Demokratiske folkeunionen), den militære organisasjonen ARGK ble overført til HPG (*Hezen Parestina Gel* – Folkets forsvarsstyrker). Den viktigste forskjellen mellom ERNK og YDK er at sistnevnte formelt anerkjenner Tyrkias territoriale integritet, dvs. dagens grenser.

Etter det har sikkerhetssituasjonen i Sørøst-Tyrkia blitt klart forbedret. I perioden fra 2000 til sommeren 2004 forekom det kun sporadiske trefninger mellom PKK og tyrkiske sikkerhetsstyrker. I denne perioden skal kun noen få hundre aktive geriljasoldater ha vært igjen på tyrkisk jord. Resten befant seg i utlandet, enten i fjellene i Nord-Irak eller i grenseområdene mot Iran. Nedtrappingen av konfliktnivået førte til at unntakstilstanden i Sørøst-Tyrkia ble endelig opphevet 1. desember 2002⁴⁵ og kontoret for spesialguvernøren med ansvar for provinser med unntakstilstand ble nedlagt.

⁴⁵ De to siste provinsene med unntakstilstand var Diyarbakir og Şırnak.

I april 2002 bestemte PKKs åttende kongress å legge ned PKK for så å opprette dets etterfølgerorganisasjon **KADEK** (*Kurdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi* – Kongress for frihet og demokrati i Kurdistan). Organisasjonen tok formelt avstand fra bruk av vold som politisk virkemiddel, og man så på den ”fredelige folkeoppstanden” (*Serhildan*) som den eneste legitime aksjonsformen. Likevel holdt KADEK fast ved geriljahæren HPG. Det var en klar kontinuitet fra PKK til KADEK. Programmene til begge organisasjonene var svært like. KADEK videreførte stort sett PKK sine strukturer; man brukte samme partisymbol og PKKs leder Öcalan – som satt fengslet på fangeøya İmralı – ble valgt til generalformann for KADEK. Ifølge organisasjonens program skulle KADEK være den eneste legitime etterfølgeren til PKK. KADEK skulle lede og koordinere arbeidet med å få en demokratisk løsning på kurderspørsmålet.

Da EUs oppdaterte liste over terrororganisasjoner ble offentliggjort i november 2002, var KADEK ikke oppført. EUs begrunnelse var at det ikke var begått terroraksjoner i KADEKs navn og at partiet derfor ikke kunne stå på listen.

7. FRA KADEK TIL KONGRA-GEL⁴⁶

KADEKs andre kongress som ble avholdt den 26.10. 2003 i Kandilfjellene (Nord-Irak) satte et sluttpunkt for organisasjonens korte liv. Møtet vedtok enstemmig å legge ned KADEK fordi organisasjonens leninistiske struktur ikke var egnet til å nå et moderne, demokratisk og økologisk samfunn.⁴⁷ Dagen etter ble etterfølgerorganisasjonen Kongra-Gel (*Konre Gele Kürdistane* – Folkekongress Kurdistan) opprettet og Zübeyir Aydar⁴⁸ ble valgt til formann.

Aydar ledet **Kongra-Gels** eksekutivkomité (41 medlemmer) og disiplinærkomité (11 medlemmer). Abdullah Öcalan ble erklært som ”lederspersonlighet for det kurdiske folket” og hans bror, Osman Öcalan ble valgt til Kongra-Gels visepresident.⁴⁹ Til tross for noen programmessige endringer og innføring av et nytt partisymbol tyder mye på at Kongra-Gel var å betrakte som en fortsettelse av PKK/KADEK. Organisasjonens sentrale personer var identiske med KADEKs ledere⁵⁰ og man videreførte både den militære (HPG) og den politiske (YDK) grenen av PKK/KADEK.

Denne kontinuiteten fra PKK via KADEK til Kongra-Gel førte til at både USA⁵¹ og EU⁵² satte Kongra-Gel på sine lister over terrororganisasjoner.

⁴⁶ En annen betegnelse (særlig i tyrkiske dokumenter) er ”Konra-Gel”.

⁴⁷ Özgür Politika og Milliyet 12.11.2003.

⁴⁸ Zübeyir Aydar er født i 1961 i Siirt (Tyrkia) og var en av grunnleggerne av kurderpartiet HEP (*Halkın Emek Partisi* – Det demokratiske Folkeparti), som ble forbudt av tyrkiske myndigheter i 1993. I 1988 ble han formann for den tyrkiske menneskerettighetsforeningen IHD (*İnsan Hakları Derneği*) i provinsen Siirt og i 1991 ble han valgt inn i den tyrkiske nasjonalforsamlingen for HEP. I 1994 ble hans parlamentariske immunitet opphevet og han måtte flykte til utlandet. I 1995 var han med på å opprette det såkalte kurdiske eksilparlamentet.

⁴⁹ Özgür Politika, 16.11.2003.

⁵⁰ Ved siden av Osman Öcalan ble Remzi Kartal, Abdullah Hicap, Mizgin Sen, Riza Altun og Rengin Muhamed valgt inn i organisasjonens styre.

⁵¹ Determinations Pursuant to Executive Order 13224
<http://www.fas.org/irp/news/2004/01/fr011304.html>

⁵² EUs ”terrorliste” ble oppdatert 17. oktober 2005. Her nevnes Kongra-Gel som terrororganisasjon.

Tyrkia opprettholdt sin kompromissløse holdning mot Kongra-Gel og var aldri villig til å forhandle eller å gi et omfattende og ubetinget amnesti for alle kurdiske geriljasoldater. Tvert imot fortsatte tyrkiske sikkerhetsstyrker å aksjonere mot dem også etter at unntakstilstanden ble opphevet i 2002. Denne utviklingen kan ha bidratt til at organisasjonens leder Zübeyir Aydar erklærte slutt på våpenhvilen i juni 2004. Noen dager senere gjorde daværende generalstabssjef for HPG, Murat Karayılan det samme.⁵³ Denne erklæringen kom kort tid etter at Abdullah Öcalan via sine advokater hadde kunngjort slutten på våpenhvilen.

Medio juni gjorde Öcalan en ny omvending og erklærte en ny våpenhvile som skulle vare frem til 17. desember 2004. Likevel økte konfliktnivået betydelig etter sommeren 2004, og siden har det funnet sted til dels omfattende og intense kamper mellom tyrkiske styrker og kurdiske geriljasoldater.

PKKs uklare holdning i forbindelse med våpenhvilen var et klart uttrykk for **interne splittelser i organisasjonen**. Det er imidlertid åpenbart at Kongra-Gels militante hardliner-fløy (ledet av Murat Karayılan og Cemil Bayık) har vunnet denne interne maktkampen mot de mer moderate representantene (blant dem Osman Öcalan og PKKs tidligere Europasjef, Kani Yılmaz⁵⁴ som forlot PKK sommeren 2004). Osman Öcalan og ytterligere 11 ledende representanter for Kongra-Gel flyktet i juni 2004 til Mosul hvor Osman Öcalan etter sigende fortsatt står under amerikansk beskyttelse.⁵⁵

Den 11. februar 2006 ble Kani Yılmaz drept i et bombeattentat i Sulaymaniyah.⁵⁶ Verken Kongra-Gel eller noen andre organisasjoner har påtatt seg ansvaret for drapet. Men etter at Abdullah Öcalan i 2004 hadde oppfordret til å likvidere "forræderne" (blant dem sin egen bror Osman og Yılmaz)⁵⁷, hevder Yılmaz' tilhengere at han ble drept på ordre fra Öcalan. Hvis så er tilfelle var han det foreløpig siste offeret i en lang rekke såkalte forrædere som ble likvidert på ordre fra PKKs ledelse.

⁵³ Özgür Politika 4.6.2004.

⁵⁴ Kani Yılmaz het opprinnelig Faysal Dunlayıcı. Han var en av grunnleggerne av PKK og en av organisasjonens viktigste profiler. Etter pågripelsen av Öcalan krevde Yılmaz en demokratisering av PKK, men tapte den påfølgende maktkampen mot hardlinerne.

⁵⁵ Turkish Daily News, 23.06.2004: "Osman Öcalan in Mosul".

⁵⁶ Yılmaz og en annen kurdisk aktivist, Serdar Kaya (alias Sabri Torin), ble drept med en fjernstyrt bilbombe. Begge var aktive ledere for partiet PWDK (*Partiya Welatparezan Demokraten Kurdistan*). Kurdish Media.com: Kani Yılmaz and his associate assassinated in Sulemani, Kurdistan (11.2.2006; lastet ned 15.2.2006).

⁵⁷ Der Tagesspiegel 10.09.2004: Die Rache des Partisanen.

8. DET "NYE PKK" – KOMA KOMALEN KURDISTANE

En viktig konsekvens av maktkampen innenfor Kongra-Gel var opprettelsen av komiteen for gjenskapelse av PKK – *PKK'yi Yeniden Örgütleme Komitesi* (en annen betegnelse er *PKK'yi Yeniden İnşa Komitesi*). Komiteen ble antakeligvis opprettet allerede i 2004, men først i begynnelsen av februar 2005 kunngjorde organisasjonens styre programmet.⁵⁸ 28. mars 2005 gjennomførte *PKK'yi Yeniden Örgütleme Komitesi* et "landsmøte for gjenopprettelsen av PKK". Ca. 250 personer deltok i dette møtet i Nord-Irak som ble avsluttet den 4. april (fødselsdagen til Abdullah Öcalan) med en kunngjøring om at man hadde opprettet det "nye PKK". Lederen for organisasjonen er Murat Karayılan. Han har tidligere vært en nær alliert av Abdullah Öcalan og regnes for å være en hardliner.⁵⁹ Etter sigende har det i forbindelse med opprettelsen av "det nye PKK" oppstått en konflikt mellom Karayılan og Öcalan, men det er uklart hvor alvorlig denne konflikten er eller har vært.

Det kom også motstridende signaler fra Öcalan og Karayılan i forbindelse med opphevelsen av våpenhvilen sommeren 2004. Mens Öcalan oppfordret til å forlenge våpenhvilen med seks måneder ble dette avvist av Karayılan.⁶⁰ Det er altså grunn til å tro at Öcalan ikke lenger har full kontroll over PKK, og det passer inn i bildet at han etter opprettelsen av det nye PKK ikke lenger betegnes som kurdernes "nasjonale leder".

Det nye PKK ledes av en eksekutivkomité som består av 25 personer. Blant disse er etter sigende 14 kvinner. Ifølge Karayılan skal det nye PKK ikke erstatte eller etterfølge Kongra-Gel, men man ønsker å bidra til den "filosofiske og ideologiske utviklingen" av Kongra-Gel. Karayılans utsagn om bruk av vold er – som oftest – meget ambivalente. På den ene siden skal vold kun brukes når det er "absolutt nødvendig", på den andre siden omtaler Karayılan Kongra-Gels frigjøringshær HPG som en legitim organisasjon. Det nye PKK skal være organisert innenfor både Kongra-Gel og HPG og Karayılan opplyser videre at man har opprettet komiteer "i alle deler av Kurdistan".⁶¹

⁵⁸ Özgür Politika, 08.2.2005: *Program ve tüzük taslağı oğlştıruldu*

⁵⁹ Han har på et tidlig tidspunkt uttalt seg for å oppheve PKK/Kongra-Gels ensidige våpenvile og mente at bruk av våpen er nødvendig for å nå kurdernes rettigheter. Jfr. Martin van Bruinessen: *Turkey, Europe and the Kurds after the capture of Abdullah Öcalan*. (www.kurdmedia.com lastet ned 9.6.2004).

⁶⁰ Milliyet, 15.6.2004: *PKK ateşkesi uzatmak istemiyor*

⁶¹ Özgür Politika web site, Neu-Isenburg (9.april 2005)

I mars 2005 ble den Demokratiske konføderasjon for Kurdistan (**KKK** – *Koma Komalen Kurdistane*) opprettet. KKK skal fungere som en slags fellesorganisasjon for alle organisasjoner knyttet til PKK. En viktig funksjon til KKK

er å holde kontroll over disse – til dels rivaliserende – kurdiske PKK-gruppene. *Koma Komalen Kurdistane* ledes av Murat Karayılan og Cemil Bayik. Bayik regnes for å være lojal mot Abdullah Öcalan, og dokumentet⁶² som kunngjør opprettelsen av KKK er undertegnet av Öcalan.

I januar 2007 ble ”Doktor Bahoz” (alias Fehman Huseyin) oppnevnt som ny leder av HPG. Bahoz er syrisk kurder og anses for å være en militant, anti-tyrkisk hardliner, men samtidig en som er lojal mot regjeringen i Damaskus. Hans utnevnelse kan muligens tolkes som et signal til den syriske regjeringen om at PKK ønsker å bedre forholdet til Damaskus. På den andre siden vil utnevnelsen kunne føre til nye splittelser innen PKK. Etter sigende er rundt 20 prosent av de 4000 HPG-aktivistene i hovedkvarteret i Kandil-fjellene (i Nord-Irak) av syrisk opprinnelse. De fleste av dem ønsker ikke bare å frigjøre kurderne i Tyrkia, men også å kjempe for kurdernes rettigheter i Syria.⁶³

James Brandon som har oppholdt seg flere dager i HPGs hovedkvarter i Kandilfjellene og som i løpet av 2006 intervjuet en rekke sentrale aktører i PKK, beskriver situasjonen som har oppstått etter Fehman Huseyins utnevnelse og mulige konsekvenser som følger:

*“The tension between PKK members loyal to the Syrian government—of whom Bahoz is one—and those who believe the PKK should fight Syria could have serious regional consequences. The PKK is in a crisis, struggling to remain relevant to ordinary Kurds, while caught in a region-wide struggle between Islamism and ethno-nationalism; between Western democracies and Arab dictatorships. The winner of the struggle within the PKK will decide whether men like Bahoz continue their traditional, Maoist guerrilla war against Turkey, or if power will fall to younger, more radical recruits who advocate a broader, pan-Kurdish campaign of urban warfare.”*⁶⁴

⁶² http://www.kongra-gel.com/kongra-gel/KG_Bulletin/KG-kkk/Kurdistan.Democratic.Confederalism.pdf

⁶³ Terrorism Monitor Volume V Issue 3 February 15, 2007, p.4. I dette notatet gåes det ikke nærmere inn på PKK i Syria.

⁶⁴ Terrorism Monitor Volume V Issue 3 February 15, 2007, p.4

8.1 HPG-BASER I NORD-IRAK

På grunn av betydelig militært nærvær av tyrkiske sikkerhetsstyrker sørøst i landet er det grunn til å tro at de fleste HPG-geriljasoldatene oppholder seg utenfor Tyrkia. Likevel har det vært en rekke kamphandlinger mellom HPG-gerilja og tyrkiske sikkerhetsstyrker på tyrkisk jord, noe som tyder på at HPG fortsatt har en viss militær tilstedeværelse i Tyrkia. Dette gjelder for eksempel fjellregionen i Tunceli- og Bingöl-området. Ifølge en artikkel i den store tyrkiske avisen Milliyet oppholder det seg 200 aktive HPG-medlemmer i denne fjellregionen. Det er nærliggende å tro at det også finnes andre HPG-enheter i utilgjengelige områder i regionen⁶⁵ i og med at det har vært mange rapporter om ganske omfattende kamphandlinger i den senere tiden. Dette gjelder for eksempel Hakkari-provinsen (grenseområdet til Irak) hvor 250 HPG-geriljasoldater ble omringet av tyrkiske sikkerhetsstyrker og involvert i harde kamper i september 2006.⁶⁶

Til tross for disse kamphandlingene synes HPGs militære tilstedeværelse i Tyrkia å være begrenset. De fleste kilder er enige om at størsteparten av HPG-geriljaen er basert i Nord-Irak, men det er ulike opplysninger om antallet geriljasoldater i området. I mars 2007 uttalte sjefen for de tyrkiske bakkestyrkene, General İlker Başbuğ, under et besøk i Diyarbakir, at det var ca. 5000 PKK-medlemmer i Kandil-området.⁶⁷ Størsteparten av PKK-soldatene (mellom 3500 og 3800) skal oppholde seg i grenseområdene på irakisk side. Ifølge Başbuğ begynte PKK i mars med å flytte flere geriljasoldater over grensen til Tyrkia. Selv om omfanget av kamphandlingene i vinter var begrenset, skal tyrkiske sikkerhetsstyrker ha ”nøytralisert” 101 PKK-militante i denne perioden.⁶⁸

Ved siden av det nevnte *Mazlum Doğan*-akademiet disponerer HPG en rekke andre baser i Nord-Irak. Ifølge den tyrkiske avisen Milliyet⁶⁹ hadde organisasjonen sommeren 2005 til sammen ni baser: *Kandil*, *Haqurk*, *Hinere*, *Lolan*, *Zap*, *Metina*, *Avasin*, *Haftanin*. Disse basene ble satt opp på 90-tallet og er etter sigende fortsatt (eller igjen) i bruk. *Mahmour*-leiren, som i artikkelen blir betegnet som den niende basen, er under FN-oppsyn.

⁶⁵ Milliyet, 18.11.2006: *2 terörist daha ölü ele geçti, hedef bögedeki 200 terörist.*

⁶⁶ Hürriyet, 01.10.2006: *Sat dağı'nda 250 PKK'li cemberde.*

⁶⁷ Det PKK-kontrollerte Kandil-området ligger i grenseområdet mellom Irak og Iran, ca. 100 kilometer fra den tyrkiske grensen. PKK kontrollerer den vestlige og sørlige siden av fjellområdet. Jf. Terrorism Monitor, 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants

⁶⁸ People's Daily Online, 11.3.2007: Over 3,500 PKK members active in northern Iraq: Turkish Commander

⁶⁹ Milliyet 4.8.2005.

Den største basen skal være lokalisert i Kandil-fjellene. Selv om PKK-militante oppholdt seg i Nord-Irak og i Kandil-området allerede på begynnelsen av 90-tallet, ble selve hovedkvarteret flyttet til Kandil først etter at Syria formelt sluttet å støtte PKK 1999. De opptil 3 500 meter høye Kandil-fjellene er vanskelig tilgjengelige og således et velegnet tilfluktssted for PKK.⁷⁰

Det skal være flere feltleire i Kandil-regionen og organisasjonens ledelse og feltkommandantene oppholder seg hovedsakelig i disse leirene: *Zeli, Dole Koge, Martyr Ayhan, Martyr Harun, Kalatukan, Kani Cenge, Bele Kati, Martyr Rojhat, Balagati* og *Suredi*. Det totale antallet geriljasoldater opplyses å være på mellom 3500 og 4 000, og de fleste av dem oppholder seg i en av de nevnte basene/leirene.⁷¹ Dersom disse tallene er riktige, er antallet geriljasoldater som HPG disponerer lavere enn på slutten på nittitallet. Dette kan være en forklaring på at organisasjonen fortsatt jobber med rekruttering av nye aktivister.

Hovedkvarteret til HPG i Kandil-fjellene disponerer et sykehus med 35 senger. Ifølge en artikkel i nyhetsmagasinet Fokus har sykehuset en del medisinsk utstyr, bl.a. røntgenapparater. Ifølge Fokus får også personer uten tilknytning til PKK (for eksempel nomader) medisinsk behandling i leiren.⁷² Matforsyningen til leirene i Kandil-området kommer etter sigende stort sett via byen Raniya.⁷³ Om bevæpningen av PKK-geriljaen i Kandil uttalte en journalist som besøkte hovedkvarteret i mars 2006 følgende:

*“The PKK's weapons are mainly basic and are often of considerable vintage. The standard weapon is the AK-47 assault rifle. In the Qandil camps, there is little visible evidence of any more high-tech or modern equipment. PKK publicity photographs, however, show Soviet-era anti-aircraft guns, RPGs and heavy machine guns. PKK members are often unarmed in camp and it is unclear if there are enough AK-47s to go around. There was no obvious sign of high-end guerrilla equipment such as sniper rifles or night-vision goggles. There are some guard dogs kept at outlying PKK encampments on Mount Qandil.”*⁷⁴

⁷⁰ Terrorism Monitor, 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants

⁷¹ Ifølge offisielle tall fra generalstaben er tallet på aktive PKK-geriljasoldater i Tyrkia på ca. 5000. Hürriyet, 11.3.2005: *Org. Büyükanıt: PKK'lı militan sayısında artış var 'PKK'lı militan sayısında artış var.*

⁷² Jf. Fokus online, 04.03.2007: PKK. Notfalls in die Luft sprengen.

⁷³ Terrorism Monitor, 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants

⁷⁴ Terrorism Monitor, 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants

Ved siden av basene og feltleirene kontrollerer PKK ifølge en artikkel i den store tyrkiske avisen Zaman ca. 50 landsbyer i Nord-Irak. Artikkelen⁷⁵ nevner imidlertid ikke navnene på disse landsbyene. Ifølge en annen kilde⁷⁶ kontrollerer PKK et område på ca. 50 kvadratkilometer med ca. 12 kurdiske landsbyer.

8.2 PKK I NORD-IRAK

Det at PKK bruker Nord-Irak som ”safe haven” for angrep mot tyrkiske mål har i mange år blitt kritisert av tyrkiske myndigheter. Allerede på nittitallet gjennomførte tyrkiske styrker gjentatte ganger operasjoner i Nord-Irak for å svekke HPGs struktur og for å pågripe medlemmer av organisasjonen. Også etter etableringen av de kurdiske selvstyremyndighetene har det vært tyrkiske fremstøt på irakisk territorium. Hensikten var å øke presset på de kurdiske myndighetene om å eliminere PKK i Nord-Irak.

De kurdiske selvstyremyndighetene i Nord-Irak synes å ha en ambivalent holdning ovenfor tyrkiske krav om å stenge PKK-leirene og å utlevere aktivister til Tyrkia. I en rekke tilfeller har HPG-aktivister blitt utlevert til Tyrkia: I 2006 ble ifølge tyrkiske nyhetsrapporteringer totalt 99 aktivister som hadde overgitt seg til regjeringspartiet KDP utlevert til tyrkiske myndigheter.⁷⁷ Ifølge avisen Milliyet skjer utleveringene ved grenseovergangen Harbur og avisen rapporterer at KDP har fortsatt å utlevere enkelte HPG-aktivister også i 2007.⁷⁸

På den andre siden synes samarbeidsviljen fra kurdiske styresmakter å være begrenset når det gjelder bekjempelse av PKK. I juni 2006 for eksempel overga den tyrkiske spesialutsendingen Oğuz Çelikkol den irakiske regjeringen en liste med ca. 100 navngitte PKK-aktivister og oppfordret Irak til å utlevere disse aktivistene til Tyrkia. Noen dager senere uttalte den irakiske presidenten Talabani at Tyrkia først bør vedta et amnesti for kurdiske geriljasoldater.⁷⁹ Mangelen på samarbeidsvilje gjelder særlig ledende PKK-representanter som beveger seg tilsynelatende fritt i Nord-Irak. Ifølge den velinformerte tyrkiske avisen Hürriyet⁸⁰ oppsøkte både Murat Karayılan og Cemil Bayik i slutten av 2006 sykehuset i Erbil hvor de oppholdt seg i flere dager. Det er nok utelukket at PKK-lederne oppholdt seg i Erbil uten at KDP hadde kjennskap til det.

⁷⁵ Zaman, 26.11.2006: *Irak'ta 50 köy PKK kontrolünde.*

⁷⁶ Terrorism Monitor, 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants

⁷⁷ Milliyet 15.1.2007, *Irak'ta terör örgütünden kaçan 2 PKK'li güvenlik güçlerine teslim edildi*

⁷⁸ Milliyet, 22.1.2007, *PKK'li çift 9 aylık bebekleriyle teslim oldu*

⁷⁹ Berliner Zeitung, 26.06.2006, Die "kurdische Gefahr" verliert an Sprengkraft

⁸⁰ Hürriyet 5.1.2007: *Erbil kriptosu cope atildi*

Det er antakeligvis flere grunner til den noe ambivalente holdningen til selvstyremyndighetene i Erbil når det gjelder PKK. På den ene siden frykter man antakeligvis større tyrkiske militære operasjoner i Nord-Irak i tilfelle selvstyremyndighetene ikke viser vilje til samarbeid mot PKK, noe som har ført til at en rekke aktivister har blitt utlevert. På den andre siden vil særlig kurderlederen Barzani bruke PKK som forhandlingskort mot Tyrkia. Dessuten ville en militær eliminering av HPG neppe være mulig uten omfattende kamphandlinger, noe som vil kunne destabilisere forholdene i de selvstyrte områdene. En slik destabilisering vil i den nåværende situasjonen i Irak antakeligvis være det siste Barzani (og Talabani) ønsker. Det er derfor grunn til å tro at selvstyremyndighetene kommer til å fortsette sin balansegang mellom tyrkiske krav på den ene siden og eget ønske om stabilitet på den andre.⁸¹

Også USAs interesse av å bekjempe PKK synes å være meget begrenset. Tatt i betraktning den meget vanskelige situasjonen amerikanerne befinner seg i i Sentral-Irak er det lite sannsynlig at USA ønsker å åpne en ny front mot PKK i nord og muligens destabilisere også denne delen av landet. Tyrkia på sin side har gjentatte ganger gitt uttrykk for at man er misfornøyd med USAs holdning ovenfor PKK. På et møte mellom den tyrkiske generalen Edip Baser og hans amerikanske kollega general Joseph Ralston i Stuttgart i desember 2006, ble man riktignok enig om at begge sider bør fortsette å bekjempe PKK og dens væpnede styrker. Men amerikanerne oppfordret samtidig Tyrkia til å bruke alle andre virkemidler før man evt. går til militær aksjon på irakisk jord.⁸² Başer, som etter møtet rapporterte til myndighetene i Ankara, konkluderte likevel med at amerikanernes holdning ift. bekjempelse av PKK hadde blitt „mye mer positiv“.⁸³ Det er grunn til å tro at man under møtet i Stuttgart ble enige om at amerikanske og irakiske styrker skulle gjennomføre en aksjon mot Mahmur-leiren i januar 2007. Ifølge flere rapporter holder det mange PKK-aktivister og –sympatisører til i denne leiren. Det opplyses at mellom 10 000 og 12 000 av leirens beboere er kurdere fra Tyrkia.⁸⁴ Ifølge tyrkiske media ble det imidlertid ikke funnet våpen eller eksplosiver under ransakelsen i januar.⁸⁵

⁸¹ Radikal, 28.08.2006, *Güneydoğu'da radikal İslam örgütleniyor*. Intervju med tidligere parlamentsmedlem Hasim Hasim, som har gode kontakter til lederen for de kurdiske selvstyremyndighetene, Barzani.

⁸² Radikal, 21.12.2006, *Murat Yetkin - ABD ile sınır ötesi operasyon pazarlığı*

⁸³ Radikal, 21.12.2006, *Murat Yetkin - ABD ile sınır ötesi operasyon pazarlığı*

⁸⁴ Fırat News Agency, 26.01.2007: *Maxmur Kampi'nda nüfus sayımı yapıldı*

⁸⁵ Zaman 18.1.2007, *Mahmur Kampi'na operasyon*

8.3 REKRUTTERING OG UTDANNING AV NYE AKTIVISTER/GERILJASOLDATER

Meldingene som har kommet i den senere tiden, tyder på at hardlinerne Murat Karayılan, Cemil Bayik og Dr. Bahoz har festet grepet om PKK og at man er innstilt på å legge enda større vekt på militante virkemidler. Bl.a. intensiverer organisasjonen **rekrutteringen av unge aktivister**. I juni 2004 oppfordret PKK-ungdoms-organisasjonen "Bevegelse for den frie ungdommen" (TECAK – *Tevgera Civanen Azad a Kurdistan*) kurdisk ungdom til å slutte seg til PKKs væpnede kamp.⁸⁶ Den 27.11.2005 sluttet ifølge Firat News⁸⁷ en gruppe på 527 unge aktivister (såkalte *canlı kalkanlar*) seg til HPG og dannet en "fredsbataljon" (*Bariş ve Özgürlük Tugayları*). Den samme dagen oppfordret PKK-ledelsen flere ungdommer til å slutte seg til HPG.⁸⁸ Også i den senere tiden har det kommet flere meldinger om at HPG fortsetter med rekruttering, kursing og trening av nye aktivister. Via Firat News lanserer organisasjonen jevnlig opprop til kurdisk ungdom om å slutte seg til organisasjonen.⁸⁹ De som lar seg rekruttere går gjennom ulike kurs- og utdanningsopplegg på mellom tre måneder og ett år. Senest i november 2006 startet utdanningen av et nytt "årskull" geriljasoldater i Zagros-området i Nord-Irak.⁹⁰ I samme måned ble 145 nye medlemmer for HPG tatt i ed etter å ha gått gjennom en tremåneders utdanning.⁹¹ I desember 2006 startet organisasjonen flere nye utdanningskurs i leirene Hakurka, Kandil og Behdinan.⁹²

I tyrkisk media har det vært en rekke rapporter om tilstandene i disse utdanningsleirene. Ifølge personer som har flyktet fra HPG og overgitt seg til tyrkisk politi skal det herske et strengt regime i leirene og det forekommer mishandling og andre typer overgrep for å disiplinere aktivistene. Disse opplysningene baserer seg imidlertid som oftest på personer som har overgitt seg til tyrkiske myndigheter og som er tiltalt for medlemskap i en terroristisk organisasjon.⁹³ Det er derfor vanskelig for en utenforstående å vurdere opplysningene.

⁸⁶ Özgür Politika 19.06.2004: *TECAK`tan gençlere çağrı*.

⁸⁷ Firat News er et pro-kurdisk nyhetsbyrå som er lokalisert på New Zealand. Her refereres det til en melding fra 27.11.2005: *527 Canlı Kalkan aktivisti yeni karar aşamasında*.

⁸⁸ Firat News 27.11.2005: *527 CanlıKalkan aktivisti HPG`ye katıldı*.

⁸⁹ Oppslaget "HPG`den genclere çağrı!" i Firat News fra 12.10.2006 er bare ett av mange eksempler.

⁹⁰ Firat News 28.11.2006: *Kuruluş yıldönümünde PKK eğitim başlatıldı*.

⁹¹ Firat News 20.11.2006: *145 yeni savaşçıyı mezun etti*.

⁹² Firat News 18.12.2006: *Gerilla saflarına katılanların sayısı artıyor*.

⁹³ To eksempler er artiklene i avisene Hürriyet fra 18.10.2006 ("PKK küçük kızları kuyuya atıyor") og Milliyet fra 17.10.2006 ("Ailesinin ikna ettiği 16 yaşındaki PKK`lı terörist teslim oldu").

Det samme gjelder for øvrig påstandene om tvangsrekruttering som det jevnlig blir rapportert om i tyrkiske aviser. Det er ofte snakk om forholdsvis unge kurdere som blir presset til å gjennomføre en eller annen form for utdanning i HPG.⁹⁴ Tatt i betraktning organisasjonens karakter og sett i lys av mange rapporter om tvungen rekruttering synes det å være sannsynlig at tvangsrekruttering fortsatt er et problem. Likevel er det vanskelig å si noe om omfanget av problemet eller å besvare spørsmålet om organisasjonen har drevet med systematisk tvangsrekruttering også i den senere tiden.

Samtidig fortsetter PKK arbeidet med å **rekruttere kvinner** til både politiske og militære aktiviteter. I november 2005 ble det kunngjort at PKKs kvinneorganisasjon ”Partiet for frie kvinner i Kurdistan” (*Partiya Jinin Azaden Kurdistan*) hadde avsluttet en intern omorganisering.⁹⁵ Det har også kommet en rekke meldinger om flere alvorlige kamphandlinger hvor kvinnebrigadene innenfor HPG (den såkalte YJA-Star-brigaden) var involvert. Senest i november 2005 skal 12 tyrkiske soldater ha omkommet i et sammenstøt med YJA-star brigaden i provinsen Şırnak.⁹⁶ Etter sigende er kvinneandelen i de militære enhetene ca. en tredjedel og i de såkalte politiske enhetene femti prosent.⁹⁷ En spesiell problematikk i forhold til organisasjonens rekruttering av kvinner er at mange forholdsvis unge jenter/kvinner slutter seg til PKK for å unngå tvangsgifte. Det foreligger også rapporter som tilsier at enkelte av dem blir rekruttert som ”selvmordsbombere”:

“Aside from the overall tensions experienced, women became directly involved as they have been recruited into the ranks of the PKK as combatants and suicide bombers, thus putting them at odds with the security forces as suspects of terrorist acts.”⁹⁸

⁹⁴ En forholdsvis ny rapport om en ung man som påstår å ha vært tvangsrekruttert står i Milliyet fra 25.10.2006: *Aşkı için PKK'dan kaçtı*. Vedkommende fortalte at hans familie i 1992 ble tvunget av PKK til å flytte fra Uludere til Nord-Irak. Som 14-åring ble han tatt vekk fra familien og sendt til utdanning i en PKK-leir i Kandil-området. Sammen med sin kjæreste flyktet han til Tyrkia og er nå tiltalt iht. straffelovens § 314, annet ledd.

⁹⁵ Fırat News 21.11.2005: *PAJK ikinci devesi başladı*.

⁹⁶ Fırat News 14.11.2005: *Güçlükonak'ta çatışma: 12 asker öldü*

⁹⁷ Fokus online, 4.03.2007, PKK. Notfalls in die Luft sprengen

⁹⁸ United Nations – Human Rights Council, 5 January 2007: Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causees and consequences.

PKK jobber også med å **rekruttere og skolere flere mellomledere** – både for organisasjonens politiske og militære aktiviteter. En viktig rolle hadde i denne forbindelsen PKKs *Mazlum Doğan*-akademiet i Nord-Irak (i Kandil-regionen). Den 30. november 2005 ble det kunngjort at 60 nyutdannede PKK-kadre har fullført utdanningen på akademiet.⁹⁹ Tre uker senere opplyste PKK at *Mazlum Doğan*-akademiet hadde tatt opp 110 nye rekrutter.¹⁰⁰

Det er vanskelig å si noe om det konkrete innholdet i og kvaliteten på treningen til nye aktivister. På hjemmesiden til TECAK i Sverige ble det i november 2006 publisert følgende opplysninger om utdanning og trening av nye HPG-rekrutter:

”HPG:s utbildningar äger under normala omständigheter rum tre gånger per år. Grundutbildningen varar i ca 4 månader, varefter de nyexaminerade rekryterna skickas ut till olika enheter för vidareutbildning inom diverse speciala vapenslag för att senare krigsplaceras inom stridande enheter. Personer som är lämpade för utbildningar inom någon av de specialenheter inom gerillan får en vidareutbildning inom olika stridstekniker och utrustning.

Alla som ansluter sig till motståndsrörelsen från utbildning inom politiska ideologier och KKK politik. Alla tar dock inte plats inom den väpnade grenen HPG. HPG är en autonom entitet inom konfederationen som har representanter inom KKK. Många får istället utbildning i politisk vetenskap inom KKK och jobbar med politiska uppdrag i byar och städer där man bistår invånare i kurdiska städer och byar i sociala och politiska frågor. Stor vikt läggs på kvinnans rättigheter och miljöfrågor. Traditionellt sett har gerillan även bistått invånare i städer och byar, och fortsätter med det även i idag i den mån förutsättningarna tillåter detta.”¹⁰¹

Ifølge James Brandon som besøkte Kandil-leirene i mars 2006 er kvalifikasjonene til PKK-geriljaen i Kandil ikke særlig høy:

⁹⁹ Firat News 30.11.2005: *Mazlum Doğan Kadro okulu Eğitimi sonuçlandı.*

¹⁰⁰ Firat News 17.12.2005: *Mazlum Doğan Kadro okulu yeni eğitim devresine başladı.*

¹⁰¹ <http://www.kurd.se/index.asp?p=article&strCategori=Politik&intID=834&lang=SE>
(lastet ned 13.3.2007)

“The quality of PKK recruits on Qandil compares unfavorably to those of PJAK, the PKK's more urbanized Iranian equivalent. While PJAK's members are young, motivated and highly educated, PKK members on Mount Qandil are largely older, less educated and often from very rural backgrounds.”¹⁰²

De fleste rekruttene er kurdere fra Tyrkia, blant dem er ifølge nyhetsmagasinet Fokus også innbyggerne fra Mahmur-leiren i Nord-Irak¹⁰³, hvor ca. 40 prosent av innbyggerne er barn eller ungdom under 18 år.¹⁰⁴ Dessuten er det noen få iranske, tyske og sveitsiske statsborgere blant geriljasoldatene.¹⁰⁵ Den nest største gruppen blant HPG-aktivistene (ca. 20 prosent) er etter sigende fra Syria.¹⁰⁶

Ifølge tyrkiske media har lederen for HPG, Dr. Bahoz (alias Fehman Hüseyin, også han syrisk statsborger) blitt kritisert av PKK-soldater, bla. fordi levevilkårene til geriljasoldatene er dårlige. I en artikkel i avisen Hürriyet opplyses det at en vanlig PKK-soldat dør etter 6 til 7 år i fjellene, mens lederne har bedre levevilkår og mindre risiko og har holdt på i mer enn 20 år. Bahoz på sin side forklarer organisasjonens store dødstall med at aktivistene ikke lytter til ledelsens ordre.¹⁰⁷

James Brandon, en journalist som besøkte Kandil-fjellene i mars 2006 tegner derimot et noe annet bilde. Han beskriver en konflikt mellom etablerte PKK-medlemmer, som egentlig bare ønsker å føre et rolig liv i fjellene på den ene siden, og unge, militante aktivister som ønsker å kjempe mot tyrkiske okkupanter:

¹⁰² Terrorism Monitor, 08.09.2006: “Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants”

¹⁰³ Fokus online, 04.03.2007, „Kurden im Irak. Vergessen im Flüchtlingslager“

¹⁰⁴ Zaman 18.1.2007, *Mahmur Kampi'na operasyon*.

¹⁰⁵ Fokus online, 03.03.2007, „PKK-Rebellen wetzen die Messer“

¹⁰⁶ Terrorism Monitor Volume 5, Issue 3 (February 15, 2007), “The PKK and Syria's Kurds”

¹⁰⁷ Hürriyet, 9.1.2007: Kandil'de ipler Suriyelinin elinde

“As even a brief visit to Qandil demonstrates, the long-term residents of the camps are those who want an easy, rural life. They are the uncommitted, the unmotivated or those on the run from Turkish authorities. They are people who pose no immediate threat to Turkey. When young Turkish PKK recruits realize that most of these older PKK members in Qandil would rather stay on the mountain than fight in Turkey, they have to make an important choice. Do they stay on Qandil and become dependent on the PKK's weak and divided leadership, or do they independently return to Turkey to take part in the Kurdish struggle—whether violently or peacefully? Or, do they decide not to play any further role in activism and go quietly home or settle in Iraqi Kurdistan?”¹⁰⁸

Det er indikasjoner på at enkelte PKK-militante forlater eller har forlatt Kandil for å slutte seg til de såkalte Kurdiske frihetsfalkene (TAK – Teyrbazen Azadiya Kurdistan), noe som ifølge Brandon er i strid med PKK's strategi¹⁰⁹ (se kapittel 9).

8.4 REAKSJONER OVENFOR PERSONER SOM ØNSKER Å FORLATE PKK

Det at PKK og HPG fortsatt rekrutterer nye aktivister, skyldes antakeligvis både tap under kamphandlinger og det faktum at en rekke aktivister deserterer og/eller overgir seg til tyrkiske sikkerhetsstyrker. Ifølge den store tyrkiske avisen Hürriyet har 263 PKK-medlemmer flyktet i løpet av de siste to årene, 83 av disse har overgitt seg til sikkerhetsstyrkene. 68 av disse ble løslatt etter kort tid fordi de ikke hadde deltatt i væpnede aksjoner. Ifølge Hürriyet (som har gode kontakter til sikkerhetsstyrkene) har tyrkiske myndigheter kontaktet 334 kurdiske familier for å få dem til å hente ”sine barn tilbake” fra PKK.¹¹⁰

Hvis man legger til grunn at mørketallet av avhoppere er større enn disse tallene indikerer, er desertering av rekrutter et alvorlig problem for en organisasjon på størrelse med PKK. Dette gjelder ikke bare HPGs militære styrke, men også særlig organisasjonens propaganda. Som konspirativ geriljaorganisasjon er PKK avhengig av at medlemmene/aktivistene er absolutt lojale. De som betraktes som illojale er i utgangspunktet en risiko for hele organisasjonen. Som mange andre geriljaorganisasjoner går PKK derfor hardt frem mot desertører og det er klare indikasjoner på at PKK's ledelse anser det som legitimt å bruke vold mot ”illojale” medlemmer og desertører.

¹⁰⁸ Terrorism Monitor, 21.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants, part 2.

¹⁰⁹ Terrorism Monitor, 21.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants, part 2.

¹¹⁰ Hürriyet, 6.11.2006: 83 PKK'lyi aileleri ikna etti. og Hürriyet 31.10.2006: Dağdakillerin aileleriyle görüşüyor.

En strategi som PKK har brukt i mange år er å hjernevaske (potensielle) illojale aktivister. De er også ofte utsatt for trusler, enten mot dem selv eller deres familier.¹¹¹ Det å forlate PKK uten tillatelse fra organisasjonen betraktes som utilgivelig. Abdullah Öcalan har ved en rekke anledninger uttalt at slike "forrædere" må straffes hardt (se nedenfor).

Et kjent eksempel på en slik straffereaksjon er (antakeligvis) drapet på PKKs tidligere "Europa-sjef" (sjefen for ERNK på nittitallet) Faysal Dunlayici alias Kani Yılmaz. Han og en annen PKK-dissident, Serdar Kaya (alias Sabri Torin), ble drept med en fjernstyrt bilbombe 11. februar 2006 i Nord-Irak. Kani Yılmaz hadde forlatt PKK i juli 2004 og ble kort tid etter det "dømt til døden" av Abdullah Öcalan. Via PKK-avisen *Özgür Politika* fordømte Öcalan Yılmaz' fremgangsmåte som "utilgivelig" og oppfordret PKK til å gjøre "det som er nødvendig...".¹¹² Via den PKK-nære TV-kanalen Roj-TV ble det kommunisert at Öcalan ønsket at "alle forrædere bør elimineres".¹¹³ Kani Yılmaz, som etter 30 års medlemskap i PKKs sentrale organer kjente organisasjonen bedre enn de fleste, kommenterte reaksjonene fra Abdullah Öcalan og PKKs ledelse slik: "Dette (opprop i media, JLA) er PKKs vanlige fremgangsmåte for å sette i gang likvidering av visse personer..."¹¹⁴

Det finnes en rekke eksempler på tidligere PKK-ledere som har blitt likvidert eller fortsatt står på "dødslisten" til organisasjonen. Blant de mest kjente er Çetin Güngör, tidligere medlem i PKKs sentralkomité (han ble likvidert i Stockholm), Hüseyin Yıldırım (tidligere sjef for ERNK i Europa), Mehmet Şener og Selim Çürükkaya (begge to tidligere medlemmer i PKKs sentralkomité). Heller ikke Öcalans nære slektninger blir skånet. Både hans tidligere kone Kesire og hans bror Osman Öcalan er etter sigende blitt dømt til døden av Öcalan. Det skal ha blitt utført flere drapsforsøk på Osman Öcalan etter at han forlot PKK. Senest i januar 2007 ble det ifølge tyrkisk media gjennomført et bombeattentat mot ham.¹¹⁵

Det virker som om den interne maktkampen etter Öcalans pågripelse i 1999 har ført til flere trusler og overgrep mot tidligere PKK-aktivister. Ved siden av Yılmaz og Öcalans bror Osman har etter sigende flere høytstående ledere forlatt organisasjonen. Fem uker etter at Kani Yılmaz hadde forlatt PKK gjorde 17 militære ledere og en rekke medlemmer for organisasjonens sentralkomité det samme. For å forhindre ytterligere tap av medlemmer har PKKs ledelse åpenbart valgt å bruke vold og trusler mot "forræderne".

¹¹¹ PKKs tidligere styremedlem Selim Çürükkaya har skrevet en interessant bok om dette: *"Die Diktatur des Abdullah Öcalan..."*, hvor han beskriver disse metodene.

¹¹² Tagesspiegel, 10.09.2004. *Die Rache des Partisanen*.

¹¹³ Tagesspiegel, 10.09.2004. *Die Rache des Partisanen*.

¹¹⁴ Det hører med til bildet at sjefen for KKK/PKK, Murat Karayılan har benektet at PKK står bak drapet på Kani Yılmaz, jf. TIHV-bulletins 15.2.2006.

¹¹⁵ Milliyet 15.1.2007, *Osman Öcalan'a suikast girişimi iddiası*.

Det er vanskelig å si om hevnaksjoner rammer i samme grad ”vanlige” PKK-dissidenter, dvs. tidligere aktivister uten fremstående funksjoner. Slike trusler og ev. drap vil ofte ikke bli rapportert i media og ev. hevndrap vil ofte fremstå som ”vanlig” kriminalitet. I anledning drapet på Kani Yılmaz har imidlertid den store tyrkiske avisen Milliyet publisert en meget interessant artikkel¹¹⁶ hvor det påstås at PKK har likvidert ca. 1500 dissidenter som ønsket å forlate organisasjonen. Artikkelen er meget konkret og navngir mange personer som ble likvidert som ”forrædere”.¹¹⁷ Blant disse er det ifølge artikkelen både høytstående feltkommandanter (for eksempel Muslum Durgun alias Dr. Baran, som var PKK-kommandant i Tunceli-regionen), men også mange vanlige aktivister. Ifølge Namık Durukan¹¹⁸ betrakter PKK-ledelsen ønske eller forsøk på å forlate PKK som en forbrytelse som må straffes med døden. Aktivister som ønsker å slutte seg til andre, rivaliserende grupper (som for eksempel PWD) er spesielt utsatte. I den senere tiden skal bl.a. Kemal Sor, Sipan Rojhelat og Hikmet Fidan har blitt drept av PKK.¹¹⁹ Et annet eksempel er drapet på Ramazan Toptaş, en tidligere HPG-leder. Etter at han sluttet seg til Osman Öcalans parti¹²⁰ ble han likvidert den 1. august 2006 under et opphold i Kandil-området. PKKs ledelse benektet imidlertid at de sto bak drapet.¹²¹ Det at så mange tidligere aktivister er blitt likvidert indikerer **at drap på dissidenter er en del av organisasjonens generelle strategi.**¹²²

¹¹⁶ Milliyet, 14.2.2006: *PKK'dan 1500 infaz*

¹¹⁷ Følgende personer skal være bl.a. de 1500 likviderte PKK-dissidentene: Ali Doğan Yıldırım, Mehmet Turan, Murat Bayraklı, Zülfi Gök, Enver Ata, Mehmet Turan, M. Cahit Şener, Seyfettin Zoğurlu, Suphi Karakuş, Abdullah Ekinci, Engin Sincar, Mahmut Arda, Sema Yıldız, Aydın Şahin, Sevim Adıbelli, Sedat Bayraktar, Levent Buker, Mustafa Yaygir, Rodi Demirkapı, Mustafa Günaydın, Murat Bayun, Berzan Dürre, Nazime Adtürk, Yücel Zeydan, Mehmet Emin Unay, Rahman Şen, Mamosta Osman, Selat Soran, Erdal İlaslan, Salih Tatoğlu og Yıldırım Merkit.

¹¹⁸ Durukan er forfatteren av den nevnte Milliyete-artikkelen.

¹¹⁹ Milliyet, 14.2.2006: *PKK'dan 1500 infaz*

¹²⁰ Ifølge den store tyrkiske avisen Zaman har Osman Öcalan nå forlatt partiet ”Patriotisk Union Kurdistan (Kürdistan Yurtsever Partisi), som han selv var med på å opprette og har etablert en ny organisasjon (Plattform for demokratisk enhet av Kurdistan – Kürdistan Demokratik Birlik Platformu). Jf. Zaman, 17.11.2006: *PKK'dan ayrılan Osman Öcalan yeni örgüt kurdu.*

¹²¹ Jf. Demokratisches Türkeiforum:
http://www.tuerkeiforum.net/index.php?id=4&tx_ttnews%5Bswords%5D=PKK&tx_ttnews%5Bpointer%5D=3&tx_ttnews%5Btt_news%5D=152&tx_ttnews%5BbackPid%5D=21&cHash=030256de74 (lastet ned 13.03.2007)

¹²² Det er for øvrig interessant at PKK har startet å offentliggjøre såkalte stikkbreve av personer som har forlatt organisasjonen. Jf. *Firat News Agency, 4.12.2006, HPG'den 'çete' uyarısı.*

Det finnes altså sterke indikasjoner på at også vanlige geriljamedlemmer kan være utsatt for trusler, sjikane og avstraffelser fra PKKs ledelse. Ikke alle dissidenter blir imidlertid likvidert. Ofte blir det gjennomført såkalte "rettssaker" mot dem, og mange aktivister har vært internert i opptil flere år.¹²³ Et eksempel: I mai 2000 forsøkte en gruppe på 60 PKK-aktivister å forlate organisasjonen, men ifølge den kurdiske internettsiden "*Intername*" ble gruppen angrepet av Öcalan-lojale geriljasoldater. 28 dissidenter ble tatt og internert i flere måneder i fjellhuler i Nord-Irak.¹²⁴ I partiavisen *Serxwerbun*¹²⁵ fordømte Öcalan dissidentene og oppfordret PKK til "de strengeste sanksjonene". Den anerkjente tyske NGOen "*Gesellschaft für bedrohte Völker*" oppfordret PKK-ledelsen deretter i et åpent brev til å slutte med den interne represjonspolitikken mot dissidentene. "*Gesellschaft für bedrohte Völker*" påstår videre at "flere hundre PKK-medlemmer" har blitt offer for PKKs "utrensningsaksjoner".¹²⁶

Det er godt mulig at tidligere ledere (som Kani Yılmaz) og kjente profiler er i større fare for hevnaksjoner fordi signaleffekten til andre potensielle dissidenter er sterkere. Flere overgrep også mot tidligere vanlige PKK-aktivister gjør det imidlertid tydelig at ingen av dem kan føle seg trygge. Hvor stor risikoen for en bestemt person er, vil imidlertid være avhengig av flere faktorer, bl.a.: hvor kjent hun/han er i det kurdiske miljøet, hvor mye han/hun vet om PKK, om vedkommende mistenkes for å samarbeide som informant eller som landsbyvakt med tyrkiske myndigheter, m.m.

¹²³ Milliyet, 14.2.2006: PKK'dan 1500 infaz

¹²⁴ Frankfurter Rundschau, 17.07.2000. *PKK-Chef Öcalan bettelt um Gnade - aber nur für sich selbst.*

¹²⁵ Serxwerbun Nr.222, juni 2000, sitert etter Gesellschaft für bedrohte Völker: *Sorgen Sie für die sofortige Freilassung Ihrer kurdischen Geiseln im Irak!* (åpent brev til PKK-ledelsen, datert 13.07.2000).

¹²⁶ Gesellschaft für bedrohte Völker: *Sorgen Sie für die sofortige Freilassung Ihrer kurdischen Geiseln im Irak!* (åpent brev til PKK-ledelsen, datert 13.07.2000).

9. TAK – DE KURDISKE FRIHETSFALKENE

Den kanskje mest kjente og mest militante gruppe med tilknytning til PKK er **TAK** (*Teyrbazen Azadiya Kurdistan* – De kurdiske frihetsfalkene¹²⁷). Denne grupperingen ble aktiv sommeren 2004 og har siden det gjennomført mange blodige terroraksjoner i Tyrkia. Aksjonene har vært rettet både mot myndighetspersoner (for eksempel attentatet mot guvernøren i provinsen Van i juli 2004), sikkerhetsstyrker (for eksempel drapet på en høytstående politisjef i Kuşadası i mai 2005) og ikke minst sivile mål (for eksempel bombeattentat mot hotellet "Valery Beach" i Antalya sommer 2004).¹²⁸ Sammenliknet med aksjonene som vanligvis gjennomføres av HPG, er det påfallende at TAK ofte aksjonerer i storbyene i Vest-Tyrkia og retter sine angrep mot fabrikker eller infrastrukturanlegg.¹²⁹

For en utenforstående er det vanskelig å si noe om hvilke forbindelser som finnes mellom TAK og PKK/HPG. Ikke minst på grunn av nærmest identiske målsetninger (bekjempelse av tyrkiske "okkuperter" i Kurdistan) legger flere observatører og ikke minst tyrkiske myndigheter til grunn at det finnes en link mellom disse to organisasjonene. På den andre siden har PKKs ledelse ved flere anledninger tatt avstand fra TAK og dens aksjoner. Senest etter at TAK ble beskyldt for å stå bak en terroraksjon i Kuşadası med fire drepte og 14 sårede personer¹³⁰, benektet HPGs ledelse i avisen *Özgür Politika* at det fantes noen som helst forbindelse mellom dem og TAK.¹³¹ James Brandon, journalisten som har besøkt PKK-hovedleiren i Kandil-fjellene, og som har publisert flere artikler om organisasjonen, støtter teorien om at TAK heller er rival og potensiell etterfølger til PKK. Han skriver:

"There are important ideological differences between the PKK and the TAK. While the PKK mainly attacked military and political targets—for example, targeting army bases and assassinating judges—the TAK has deliberately attacked Turkish and foreign civilians. The geographical spread of TAK attacks also suggests that its members live in Kurdish migrant communities in western Turkey and in Istanbul, rather than in the Kurdish heartlands of the southeast that were the focus of PKK actions."

¹²⁷ Den tyrkiske betegnelsen på organisasjonen er "*Kürdistan Özgürlük Sahinleri*".

¹²⁸ *Özgür Politika* 12.08.2004 og *Junge Welt*, 12.08.2004.

¹²⁹ TAK har tatt ansvaret for bombeattentater mot bl.a. et gassverk i Istanbul, nedbrenningen av en plastikkfabrikk i Ayazaga, en sigarettfabrikk i Iskenderun og sabotasje av en oljeledning i Izmir. *Özgür Politika* website, lastet ned 2.mai 2005, *Junge Welt*, 12.08.2004 og *Özgür Politika*, 8.3.2005. *TAK'tan Ümit için eylem*.

¹³⁰ *Milliyet* 16.07.2005, *Kuşadası'nda patlama: 4 ölü, 14 yaralı*

¹³¹ *Özgür Politika*, 18.07.2005. *HPG: Kuşadası'ndaki patlamayla ilgimiz yok*

*Additionally, while the PKK now issues carefully-worded demands, intended to be the basis of negotiation, the TAK's sporadic statements are deliberately uncompromising. The TAK's violent and nihilistic rhetoric is also remarkably similar to that of radical Islamists—although without the Islamic references—perhaps indicating the growing influence of jihadi methodology even among secular Middle Eastern groups. ...*¹³²

I motsetning til teorien om rivalisering mellom TAK og PKK legger tyrkiske myndigheter – men også en rekke uavhengige analytikere – til grunn, at TAK er knyttet til PKK. Aktiviseringen av TAK skjedde kort tid etter at PKK avsluttet sin såkalte våpenhvile i juni 2004 og etter at organisasjonens leder Karayılan kunngjorde at organisasjonen ville følge en dobbelstrategi. Denne strategien gikk ut på at man ville oppfordre til opprør i de rurale områdene i Sørøst-Tyrkia og samtidig gjennomføre en ”kampanje” i landets vestlige byer. Væpnede aksjoner i vest skulle rette seg både mot turistmål og andre økonomiske interesser (infrastruktur), men også mot sikkerhetsstyrkene.¹³³ Denne teorien støttes av både tyrkisk etterretning og av utsagn til arresterte TAK-medlemmer som har forklart at TAK har nære bånd til PKK. Ifølge tyrkisk etterretning er TAK å betrakte som en slags etterfølgerorganisasjon for ARGK (*Ares-e Rizgariya Gele Kurdistan* – Det kurdiske folks frihetsarmé) som på slutten av nittitallet mistet sine regionale kommandostrukturer i Vest-Tyrkia. Etter at PKK startet på nytt med aktive kamphandlinger sommeren 2004, fungerte tilsynelatende kun organisasjonsstrukturene i Sørøst-Tyrkia (og i Irak). Ifølge tyrkisk etterretning styres derfor aksjonene til TAK i Vest-Tyrkia fortsatt fra PKKs ledelse i Kandilfjellene. Også TAK-aksjonistene som gjennomfører terroraksjoner i vest blir ifølge disse rapportene trent og utstyrt i HPG sine leirer i Irak:

¹³² James Brandon, “The Kurdistan Freedom Falcons Emerges as a Rival to the PKK Terrorism” Focus Volume 3, Issue 40 (October 17, 2006)

¹³³ Kurdistan Freedom Falcons (TAK), Terrorism & Security Monitor, October 2006.

”Training is carried out by PKK specialists, with TAK bombers trainees alongside those who will carry out attacks in eastern and southeastern Turkey as part of the PKK’s rural insurgency. Once the militants have completed their training, they are sent to their field of operation in western Turkey. Male operatives usually travel and operate alone. However, an estimated 20 per cent of the operatives are female and are paired with a male militant, often their husband or partner. Once in theatre, there are no local chains of command, while contact or operational co-operation between individual operatives is extremely rare.... The explosives are transported to western Turkey independently of the bombers. A small number of IEDs¹³⁴ found have been assembled from household chemicals procured locally by the operatives, although the vast majority of the devices used to date have been based around A4 or C4 brought from northern Iraq.”¹³⁵

For en utenforstående er det vanskelig å trekke konkrete konklusjoner om hvilken tilknytning TAK har til PKK. Selvfølgelig kan ikke tyrkiske myndigheter anses for å være en ”balansert ” eller nøytral kilde og tyrkisk etterretning har uten tvil en egen agenda når de publiserer sine funn om TAK. Likevel er det mye som tyder på at TAK faktisk har en eller annen form for tilknytning til PKK, ev. er styrt fra hhv. PKK eller HPG.

Ved siden av TAK finnes det tallrike organisasjoner som regnes for å være del av det militante kurdisk-nasjonale¹³⁶ miljøet i Tyrkia. På grunn av organisasjonenes konspirative karakter er det ofte vanskelig å si noe om deres tilknytning til PKKs ledelse. I vedlegget til denne rapporten gis det en kort og på ingen måte fullstendig oversikt over noen av disse organisasjonene.

¹³⁴ Improvised Explosive Devices

¹³⁵ Kurdistan Freedom Falcons (TAK), Terrorism & Security Monitor, October 2006.

¹³⁶ Det finnes også kurdisk-islamiske organisasjoner som for eksempel HIK (*Hereketa Islamiya Kurdistan* – Islamsk bevegelse i Kurdistan). Disse grupperingene er imidlertid ikke omtalt i notatet.

10. PERSPEKTIVER

Det foreligger en rekke holdepunkter som indikerer at PKK er villig til å fortsette den væpnede kampen mot tyrkiske styrker. Både antall overgrep/kamphandlinger og rekruttering av nye aktivister i alle ledd peker i denne retningen.

Heller ikke en ny ensidig våpenhvile som trådte i kraft 1. oktober 2006 førte til at PKK innstilte kamphandlinger på tyrkisk territorium. Ifølge offisielle tall fra Direktoratet for Sikkerhet i Ankara gjennomførte HPG-styrkene 72 aksjoner mot tyrkiske sikkerhetsstyrker mellom 1. oktober og medio desember 2006, dvs. i de første to og en halv måneder etter at våpenhvilen trådte i kraft.¹³⁷ Under disse angrepene ble seks soldater drept, 32 soldater, fem sivile og en landsbyvakt ble såret under angrepene. To personer ble kidnappet av HPG.¹³⁸ På den andre siden har heller ikke sikkerhetsstyrkene respektert våpenhvilen. Bare i løpet av den første måneden etter ikrafttredelse av den såkalte våpenhvilen gjennomførte tyrkiske sikkerhetsstyrker 159 operasjoner mot HPG; 22 kurdiske aktivister ble drept og 266 tatt til fange. I samme tidsrom overga 47 PKK-medlemmer seg for tyrkiske myndigheter.¹³⁹

Den nye våpenhvilen har altså ikke ført til noen nevneverdig nedgang i aksjoner, hverken fra tyrkisk side eller fra PKK's side, noe som bekreftes av det PKK-vennlige nyhetsbyrået Firat-News.¹⁴⁰

¹³⁷ Radikal, 14.12.2006, *'Ateşkes'in bilançosu: 28 ölü, 38 yaralı*.

¹³⁸ Radikal, 14.12.2006, *'Ateşkes'in bilançosu: 28 ölü, 38 yaralı*.

¹³⁹ Zaman, 8.1.2007, *PKK, ilan ettigi sözde ateskese kendis yumadı*.

¹⁴⁰ Ifølge Firat News ble det registrert 484 aksjoner fra tyrkiske styrker mot HPG-enheter i løpet av 2006. Det påstås videre at tyrkiske sikkerhetsstyrker gjennomførte 12 aksjoner i samarbeid med iranske styrker. Firat News 2.1.2007, *TSK bir yilda 484 operasyon yaptı!*

Likevel har organisasjonens karakter endret seg etter Abdullah Öcalans pågripelse. Fra å være en sentralistisk, nærmest stalinistisk organisasjon, er den militante delen av den kurdiske nasjonalbevegelsen nå splittet og omfatter i dag flere titalls grupper, undergrupper, foreninger og medier. Antakeligvis har KKK-ledelsen kontroll over store deler av det militante kurdiske miljøet, men det finnes også undergrupper eller rivaliserende organisasjoner som ikke uten videre følger ordre fra KKK-ledelsen. Denne PKK-interne utviklingen gjør det mindre sannsynlig at alle parter kommer frem til en bærekraftig våpenhvile eller en fredsavtale i nærmeste fremtid. Det er også andre faktorer som begrenser håpet om en fredelig løsning. For det første har tyrkiske myndigheter – og her særlig militærledelsen – ikke vist noen særlig vilje til å prøve andre enn militære virkemidler for å løse denne langvarige konflikten. For det andre er en ev. konfliktløsning ikke lenger – som på nittitallet – i første rekke en sak mellom Tyrkia og PKK. I dag vil en forbedring av situasjonen i stor grad være avhengig av forholdene i Nord-Irak. Dermed har konfliktstrukturen blitt mer kompleks og vil antakeligvis kreve enda større politisk vilje og besluttsomhet fra alle sider.

11. VEDLEGG

11.1 OVERSIKT OVER PKK-ORGANISASJONER OG ANTATT PKK-VENNLIGE ORGANISASJONER¹⁴¹

Organisasjon	Betegnelse	Leder(e)/kommentar/Internet
AG	<i>Apocu Genclik</i> - Apoistisk Ungdom	Er kjent for å stå bak en rekke støtteaksjoner for PKK-leder Abdullah Öcalan ("Apo")
ARGK	<i>Ares-e Rizgariya Gele Kurdistan</i> – Det kurdiske folks frihetsarmé	Ifm. PKKs "fredsstrategi" ble ARGK overført til HPG (se neden)
BAGEH	<i>Bağımsız Genclik Hareketi</i> - Uavhengig ungdomsbevegelse	Er aktiv i studentmiljøet
DKÖ	<i>Demokratik Kitle Örgütü</i> – Demokratisk massebevegelse	Er aktiv i en rekke storbyer og i Sørøst-Tyrkia
ERNK	(<i>Eniya Rizgariye Netawa Kurdistan</i> – Kurdistans nasjonale frihetsfront)	Ifm. PKKs "fredsstrategi" ble ERNK overført til YDK (se neden).
HPG	<i>Hezen Parestina Gel</i> – Folkets forsvarsstyrker	Murat Karayılan, Cemal Bayik, Mustafa Karasu
HIK	<i>Hereketa Islamiya Kurdistane</i> - Islamsk bevegelse i Kurdistan	

¹⁴¹ En omfattende oversikt over mange kurdiske organisasjoner (ikke nødvendigvis PKK-nære) finnes her: <http://www.ekurd.net/organization/organ1.htm>

HSK	<i>Heyva Sor a Kurdistan</i> - Røde Halvmåne i Kurdistan	www.heyva-sor.de
KARSAZ	Internasjonale kurdiske arbeidsgiverforening	Har etter sigende en viktig rolle ifm finansieringen av PKK's aktiviteter www.karsaz.de (hjemmeside på engelsk, tysk og tyrkisk)
KKK	<i>Koma Komalen Kurdistan</i> - Den Demokratiske konføderasjonen for Kurdistan	Fellesorganisasjon for PKK-nære kurdisk-nasjonale oranisasjoner. Ble opprettet i vår 2005 (antakeligvis i mars) og ledes av Murat Karayılan.
KON-KURD	<i>Komeleyen Kurd li Ewropa</i> - Føderasjon for kurdiske foreninger i Europa	Har bl.a. følgende medlemsorganisasjoner: ¹⁴² Kürt Konseyi (Sverige) FEY-KURD (Danmark) YEK-KOM (Tyskland) FED-KOM (Nederland) FEK-Bel (Belgia) www.kon-kurd.org/
Kongra-Gel	(<i>Konre Gele Kürdistane</i> - Folkekongress Kurdistan)	Zübeyir Aydar
MKM	<i>Mezopotamya Kültür Merkez</i> – Kultursenter for Mesopotamia	Er aktiv i både Tyrkia og Europa.
”Nye PKK”	<i>Partiya Karkeren Kurdistan</i> Det kurdiske arbeiderpartiet	Murat Karayılan (ble formelt opprettet av komiteen)

¹⁴² En liste over alle KON-KURD-medlemsorganisasjoner finnes her: www.kon-kurd.org/english/federation.htm

for gjenskapelse av PKK -
PKK'yi Yeniden Örgütleme
Komitesi eller *PKK'yi Yeniden*
Insa Komitesi

PJAK	Partîya Jîyane Azadiya Kurdistan/ Kurdistan Özgür Yasam Partisi Partiet for et fritt liv i Kurdistan	
PRK	<i>Partiya Rezgariya Kurdistanê</i> Parti for frigjøring av Kurdistan	Støtter PKK/Kongra-Gel, aktiv i både Europa og Tyrkia Internet: www.prkrizgari.org
PCDK	<i>Partiya Careseri Dimokrati Kurdistan</i> Parti for en demokratisk løsning for Kurdistan	Er aktiv i Nord-Irak
TAK	<i>Teyrebaze Azadiya Kurdistan</i> Frihetsfalker for Kurdistan	Bekjenner seg til bruk av vold og har tatt ansvar for terrorangrep i Istanbul og andre turistområder.
TECAK	<i>Tevgera Civanen Azad a Kurdistan</i> Bevegelse for den frie ungdommen i Kurdistan Er aktiv i Nord-Irak og Europa	www.tecakonline.com
YDK	<i>Yekîtiya Demokratîk a Gelê Kurd</i> Den kurdisk-demokratiske folkeunionen	
YEK	<i>Yekitiya Elewiyen Kurdistan</i> - Føderasjon av kurdiske alevitter	

YHK	<i>Yekitiya Huquqnasen Kurdistan</i> Forening for jurister i Kurdistan	Leder: Mustafa Demir støtter kampanjer for løslatelse av Abdullah Öcalan
YMK	<i>Yekitiya Mamosteyen Kurd -</i> Forening for Lærere i Kurdistan	Støtter kampanjer for kurdisk skoleundervisning
YXK	Yekitiya Xwendekaren Kurdistan - Den kurdiske studentforeningen	Er aktiv særlig i Vest- Europa. Har gjennomført kampanjer for kurdisk undervisning på tyrkiske universiteter.

11.2 UTVALGTE KILDER/LITTERATUR TIL FORDYPNING

- Brandon, James The Kurdistan Freedom Falcons Emerges as a Rival to the
PKK Terrorism Focus Volume 3, Issue 40 (October 17, 2006)
- Cürükkaya, Selim PKK – Die Diktatur des Abdullah
Öcalan, Frankfurt a.M.1997.
- Demirkol, Mursit/
Solmaz, Erdem Die PKK und die Kurdenfrage in der
Türkei, Entstehung - Entwicklung –
Lösung, Berlin 1997.
- Friberg, Bjarke Fra KKP til PKK : om revolusjon, krig og marxisme i
Kurdistan 1917-1999, Hovedfagsoppgave ved Universitetet i
Bergen, Institutt for sammenlignende politikk, 1999.
- Gunter, Michael M. The Kurds and the Future of Turkey, New York 1997.
- Imset, Ismet G. The PKK – A report on Separatist Violence in Turkey,
Ankara, 1992.
- Kirisci, Kemal
Gareth Winrow The Kurdish question and Turkey. An example of a trans-
state ethnic conflict, London, 1997.
- Olson, Robert The Kurdish nationalist movement in the 1990s: its impact on
Turkey and the Middle East, Kentucky 1996.
- Stein, Gottfried Endkampf um Kurdistan? – Die PKK, die Türkei und
Deutschland, München/Landsberg am Lech, 1994.
- Terrorism Monitor Volume V Issue 3 February 15, 2007,
- Terrorism Monitor 08.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish
Militants, part 1.

Terrorism Monitor 21.09.2006: Mount Qandil: A Safe Haven for Kurdish Militants, part 2.

Terrorism Monitor Volume 5, Issue 3 (February 15, 2007), The PKK and Syria's Kurds

Terrorism & Security Monitor, Kurdistan Freedom Falcons (TAK), Terrorism & Security Monitor, October 2006.

van Bruinessen, Martin Turkey, Europe and the Kurds after the capture of Abdullah Öcalan. (www.kurdmedia.com lastet ned 9.6.2004).